

LOKALNA AKCIJSKA GRUPA

Zagorje-Sutla

Lokalna razvojna
strategija Lokalne
akcijske grupe
Zagorje-Sutla
2014. do 2020.
godine

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE
SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND
ZA RURALNI RAZVOJ
PODMJERA 19.1 „PRIPREMNA POMOĆ“

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014.-2020.
UDIO SUFINANCIRANJA: 90% EU, 10% RH
EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND
ZA RURALNI RAZVOJ
EUROPA ULAŽE U RURALNA PODRUČJA

STRATEGIJA JE IZRADENA TEMELJEM POZNATOG REGULATORNOG OKVIRA ZA PROVEDBU MJERE 19 PROGRAMA RURALNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE 2014. – 2020. GODINE, TE PODMJERA 19.2., 19.3. I 19.4.. OVA STRATEGIJA PREDSTAVLJA PROJEKTNU APLIKACIJU ZA PROVEDBU MJERE 19, PODMJERA 19.2 I 19.3 TE 19.4, PROGRAMA RURALNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE 2014.-2020.

Sadržaj.....	1
POPIS DODATAKA	2
POPIS KORIŠTENIH KRATICA U STRATEGIJI LAG-a ZAGORJE-SUTLA	2
1. Opis područja Lokalne razvojne strategije	1
1.1. Opće zemljopisne značajke područja	1
1.1.1. Kulturno-povijesna i tradicijska baština	2
1.1.2. Prirodna baština	3
1.1.3. Kvaliteta života i stanje infrastrukture	4
1.1.4. Društvena i zdravstvena infrastruktura	7
1.2. Gospodarske značajke područja	8
1.2.1. Stanje gospodarstva i glavne gospodarske djelatnosti	8
1.2.2. Poljoprivredna djelatnost	9
1.2.3. Turizam	11
1.2.4. Tržište rada.....	12
1.3. Demografske i socijalne značajke područja	12
1.3.1. Broj i gustoća stanovnika.....	12
1.3.2. Školstvo i kultura	14
1.3.3. Civilno društvo.....	15
2. Analiza razvojnih potreba i potencijala područja uključujući SWOT analizu	15
3. Ciljevi i aktivnosti razvoja	17
3.2. Definiranje korisnika i kriterija prihvatljivosti	30
3.3. Opis tema planiranih projekata suradnje i način odabira projekata suradnje	31
3.4. Strateška usklađenost ciljeva s nadređenim dokumentima	32
3.5. Opis odabira projekata na razini LAG-a	33
3.6. Inovativni i integrirani karakter Strategije	34
4. Opis uključenosti dionika u izradu Strategije.....	36
5. Akcijski plan provedbe.....	40
6. Način praćenja i procjene provedbe Strategije.....	44
6.1. Plan evaluacije Strategije.....	45
7. Opis sposobnosti provedbe Strategije	46
7.1. Povijest LAG-a i iskustvo u provedbi projekata.....	46
7.2. Ustroj LAG-a Zagorje - Sutla	47
7.3. Kapaciteti za provedbu LRS-a	48
7.4. Financijski kapaciteti za provedbu LRS-a	50
8. Financijski plan.....	51

POPIS DODATAKA

- DODATAK 1 – Cjelokupna analiza stanja
- DODATAK 2 – Popis naselja na području LAG-a
- DODATAK 3 – Popis kulturnih dobara na području LAG-a
- DODATAK 4 – Karta zaštićenih i NATURA područja
- DODATAK 5 – Integrirana SWOT analiza s obrazloženjima
- DODATAK 6 – Ciljevi i aktivnosti razvoja, kriteriji odabira projekata
- DODATAK 7 – Pregled pokazatelja
- DODATAK 8 – Detaljan akcijski plan provedbe
- DODATAK 9 – Identificirani rizici provedbe
- DODATAK 10 - Popis članova skupštine, upravnog i nadzornog odbora i stručnih suradnika
- DODATAK 11 - Izvješće o provedenim konzultacijama s dionicima prilikom 1. Izmjene Lokalne razvojne strategije LAG-a Zagorje-Sutla za razdoblje 2014.-2020

POPIS KORIŠTENIH KRATICA U STRATEGIJI LAG-a ZAGORJE-SUTLA

AGRONET	elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi
ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APPRRR	Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
CLLD	eng. <i>Community Led Local Development</i> - Lokalni razvoj vođen lokalnom zajednicom
CMEF	eng. <i>Common Monitoring and Evaluation Framework</i> – Okvir za praćenje i vrednovanje
CMES	eng. <i>Common Monitoring and Evaluation System</i> – Sustav za praćenje i vrednovanje
DVD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
DZS	Državni zavod za statistiku
DZZP	Državni zavod za zaštitu prirode
EU	Europska unija
ENRD	eng. <i>European Network for Rural Development</i> ; hrv. Europska mreža za ruralni razvoj
ELARD	eng. <i>European LEADER association for Rural Development</i> ; hrv. Europska LEADER asocijacija za ruralni razvoj
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESF	Europski socijalni fond
ESI	Europski strukturni i investicijski fondovi
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HGK ŽK KRAPINA	Hrvatska gospodarska komora Županijska komora Krapina
HOK	Hrvatska obrtnička komora
HZZ PU KRAPINA	Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Krapina
OKKZŽ	Obrtnička komora Krapinsko-zagorske županije
IBAN	(eng. <i>International Bank Account Number</i>) međunarodni broj bankovnog računa
JLS	Jedinica lokalne samouprave
kV	kilo Volt
KZŽ	Krapinsko-zagorska županija
LAG	Lokalna akcijska grupa (skupina)
LEADER	fran. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale</i> - Program Europske unije za razvoj ruralnih područja
LRS	Lokalna razvojna strategija
MB	Matični broj

MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU
mnv	metara nadmorske visine
NN	Narodne novine
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku (fran. <i>Nomenclature des unités territoriales statistiques</i>) Hijerarhijski sustav za identifikaciju i klasifikaciju prostornih jedinica za potrebe službene statistike u zemljama članicama Europske unije.
NZRCD	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
OIB	Osobni identifikacijski broj
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
OPRR	Operativni program za ruralni razvoj (Program ruralnog razvoja)
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
PP	Park prirode
RH	Republika Hrvatska
RNO	Registar neprofitnih organizacije
TIC	Turističko-informativni centar
TZ	Turistička zajednica
UTMP	Upravljačko tijelo Ministarstva poljoprivrede za upravljanje PRR
ZEF	Zadruga za etično financiranje
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika EU
ŽRS	Županijska razvojna strategija

1. Opis područja Lokalne razvojne strategije

1.1. Opće zemljopisne značajke područja

Lokalna akcijska grupa Zagorje – Sutla (LAG Zagorje – Sutla) nastala je sredinom 2015. godine spajanjem 2 LAG-a, LAG Zagorje i LAG Sutla. LAG Zagorje –Sutla sada obuhvaća ukupno 11 jedinica lokalne samouprave na površini većoj od 439 km² s više od 44 tisuće stanovnika. Uključuje 3 grada, Pregradu, Klanjec i Zabok te 8 općina: Sveti Križ Začretje, Krapinske Toplice, Kraljevec na Sutli, Hum na Sutli, Desinić, Kumrovec, Tuhelj i Zagorska Sela. Područje LAG-a nalazi se u sjevernom dijelu Hrvatske. Jedinice lokalne samouprave (JLS) članice LAG-a administrativno pripadaju Krapinsko-zagorskoj županiji, a područje predstavlja 35,72% teritorija Krapinsko-zagorske županije. **Prostor LAG-a Zagorje – Sutla pripada statističkoj regiji Kontinentalna Hrvatska.**

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine LAG Zagorje - Sutla imao je imao je 48.128 stanovnika kada je na prostoru LAG-a živjelo 1,08% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske odnosno 33,79% stanovnika KZZ-a. Broj stanovnika do posljednjeg popisa u 2011. godini se smanjio za 3.685 osoba čime se nastavio dugoročni trend smanjenja broja stanovnika na području LAG-a. Stanovništvo LAG-a živi čak u 188 naselja (**Dodatak 2**). Mala naselja i disperzna naseljenost karakteristika su cijele Krapinsko-zagorske županije što je otežavajuća okolnost u uređenju prostora (otežana izgradnja infrastrukture, otežana cjelokupna organizacija prostora).

LAG Zagorje - Sutla svojim zemljopisnim položajem ima određene prednosti u odnosu na ostale LAG-ove s obzirom da se nalazi na značajnom teritoriju povezivanja RH s ostatkom zapadnog dijela EU-a. Cestovni i željeznički koridori te autocesta povezuju LAG s drugim socio-ekonomski značajnim akterima. Najznačajnije je svakako to što duž cijele županije prolazi međunarodna trasa Phyrnskog cestovnog pravca te predstavlja sastavni dio sjeverozapadnog ulaza/izlaza Republike Hrvatske prema Europi te budući međunarodni željeznički koridor Xa koji će povezivati Zagreb i Beč. Geoprometni položaj županije unutar Republike Hrvatske, a i jugozapadne Europe, je strateški zbog 2 međunarodna granična cestovna prijelaza II. kategorije i jednog međudržavnog graničnog željezničkog prijelaza II. kategorije.

Na području županije te na dijelu područja LAG-a značajna je aluvijalna ravan rijeke Krapine koja zauzima velike površine. Ravan Krapine ima značenje za razvoj poslovnih zona, urbanizaciju i gradnju infrastrukturnih koridora. Ostale ravni su manjih površina te obuhvaćaju područja slivova rječica Horvatske, Kosteljine, Krapinčice i Reke. Na području LAG-a prevladavaju brežuljci do 300 metara nadmorske visine iako ne u svim JLS-ovima. Nekima od tih brežuljaka pripadaju prigorja Maceljske gore, Strahinjčice i Ivančice (Općina Krapinske toplice, Općina Sveti Križ Začretje) koja su najvećim dijelom prekrivena šumama. Ovi prostrani pojasevi većih visina imaju osunčana, kvalitetna tla te predstavljaju značajne poljoprivredne površine za voćarstvo i vinogradarstvo.

Značajni su i veći kompleksi gospodarskih šuma, uglavnom visokog uzgojnog oblika, izvori pitke vode, kamena za građevinarstvo te mogućnosti turističko-rekreativnog sadržaja. Velike rasjedne linije karakteriziraju masive Strahinjčice i Ivančice te se kao posljedica postvulkanskog djelovanja i postojećih uzdužnih i poprečnih rasjeda te dislokacijskih lomova javljaju termalni izvori od kojih su unutar LAG-a Tuheljske Toplice te Krapinske Toplice.

Od većeg gospodarskog značenja je jedino eksploatacija građevnog kamena kod Cesarske Vesi. Pretežno laporasta podloga i meki sarmatski i litavski vapnenci uvjetovali su u Zagorju prilično ograničen razvitak plodnijeg jače podzoliranog tla, pogodnog za oraničke kulture, stvarajući na strmim padinama i valovitim pristrancima brežuljaka pjeskovita ilovasta tla, vrlo prikladna za uzgoj vinograda i voćnjaka (jabuke i šljive). Na oraničnim površinama zasijanim žitaricama prevladavaju kukuruz i pšenica te u manjoj mjeri krumpir. U najnižim predjelima, naročito u dolini rijeke Krapine, prevladavaju aluvijska tla; pretežno su to livade i sjenokoše. Na višim padinama ogranaka Kostelskog gorja, iznad jezerskih sedimenta, razvila su se eutrična smeđa tla i distrična smeđa glinasta tla. Distrična tla su izrazito šumska tla dok su dublja eutrična smeđa tla pogodna za poljoprivredu.

Od šumskih zajednica zastupljene su zajednice hrasta kitnjaka, hrasta medunca i crnog graba. Tu su još i šume bukve s bekicom na zaštićenim padinama s klokočem, dok su na rubovima šuma primjetni bagrem i četinjače. Ove šume su ugrožene prekomjernim branjem šumskog cvijeća te grančica jele, tise i božikovine koje se prodaju za izradu vijenaca. Tisa i božikovina su zaštićene kao pojedine vrste na temelju Zakona o zaštiti prirode te se iste ne smiju brati na svojim prirodnim staništima. Uzdignutiji i isušeni dijelovi terena koriste se za ratarsku proizvodnju uglavnom jednogodišnjih vrsta.

Najvažnija tekućica na području LAG-a je rijeka Sutla. LAG karakteriziraju potoci i rječice koji su dio sliva Sutle ili Krapine. Tamo gdje je vodeni potencijal po količini oskudan i nedostatan za energetske korištenje, u posljednje vrijeme sve se češće koristi u druge svrhe (izgradnja manjih akumulacija i ribogojilišta).

Zagorsko humlje s pretežito pitomim brjegovima i brežuljcima čine tipični krajobraz Hrvatskog zagorja, po čemu se ono razlikuje i prepoznaje. Geološka građa, razvedeni reljef, klima te drugi čimbenici utjecali su na razvoj različitih tipova tala na razmjerno malom prostoru, što je značajka Hrvatskog zagorja u cjelini.

S obzirom na kvalitetu i pedološke osobine tla za poljodjelske kulture, razlikuju se tri vrste zemljišta - zemljište za ratarske kulture, potom zemljište za vinograde i voćnjake te zemljište za livade.

Karakteristično je da na području LAG-a prevladavaju sitna gospodarstva s ekstenzivnim načinom gospodarenja. Na osunčanim padinama bregova Cesargradske gore i na južnim dijelovima pobrđa nalaze se vinogradi. Na blažim padinama gorja te u dolinama rijeka i potoka nalaze se manje parcele s oranicama na kojima se uzgajaju kukuruz, pšenica, ječam, zob te krmno bilje. Voćnjaci su većinom u sklopu okućnica te su u njima većinom zastupljene domaće sorte voćaka (kruške, jabuke, šljive). Uslijed klimatskih promjena i učestalih kiša posljednjih godina, a kao i posljedica izgradnje ceste Zabok – Začretje i brze ceste Mokrice – Bračak, dolazi do čestog plavljenja dijelova uz navedene rijeke Krapine, Krapinice i Horvatske. Tijekom 2013. i 2014. godine zabilježena su 3 uzastopna izlivanja rijeka što predstavlja problem za stambene objekte i okoliš.

S obzirom na mikroklimatske generalne karakteristike područje LAG-a karakterizira kontinentalno-humidni tip klime s umjereno toplim ljetima, dosta kišovitim i hladnim zimama. Kontinentalni oborinski režim padalina s čestim obilnim kišama u svibnju, lipnju i srpnju karakterističan je za kako za područje Krapinsko-zagorske županije pa tako i za LAG. Na osnovi navedenih podataka vidljivo je da prostor LAG-a u klimatskom pogledu ima obilježja umjerene kontinentalnosti bez jače izraženih ekstremnih stanja i nepovoljnih meteoroloških elemenata pa klima kao takva ne predstavlja ograničenja u organizaciji prostora niti u bilo kojem drugom razvojnom aspektu.

1.1.1. Kulturno-povijesna i tradicijska baština

Na području LAG-a evidentirani su spomenici kulture kategorizirani kao svjetovni spomenici kulture, sakralni spomenici kulture i arheološki lokaliteti (upisani pri Ministarstvu kulture u Zagrebu) te pokretna i nepokretna kulturna dobra. Popis svih dobara nalazi se u **Dodatku 3**.

Vrsta kulturnog dobra	Broj
Nepokretno kulturno dobro	65
Pokretno kulturno dobro	24
Nematerijalno kulturno dobro	2

Tablica 1 - Broj kulturnih dobara na području LAG-a

Izvor: Ministarstvo kulture, Registar kulturnih dobara 2015. godina.

Zahvaljujući povijesnim događanjima koji su se odvijali na ovom području, nema velikog uništavanja same baštine niti promjena uslijed utjecaja drugih naroda pa je kulturna i povijesna baština u najvećem dijelu sačuvana i danas predstavljajući uglavnom autentično prošla vremena. Pritom svega nekoliko povijesnih objekata nije sačuvano na zadovoljavajući način te se osjećaju posljedice dugotrajnijeg zanemarivanja tijekom različitih socio-političkih razdoblja (Kostelgrad, Novi dvori, Velika Horvatska, Mali tabor i sl.). Neprepoznatljiviji oblik kulturne baštine na području LAG-a su dvorci i sakralni objekti, a dvor Veliki Tabor, Franjevački samostan i crkva Navještenja Blažene Djevice Marije u Klanjcu te muzej Staro selo u Kumrovcu turistički valorizirani, promovirani i iskorišteni. **Svakako postoji potencijal za ozbiljniji pristup zajedničkoj kulturno-povijesnoj baštini LAG-a, a nepostojanje učinkovitog sustava zaštite na regionalnoj razini, a time i promocije i daljnje valorizacije predstavlja prijetnju.**

Osim materijalne baštine područje LAG-a bogato je i nematerijalnom baštinom kao što su legende, pripovijesti, poezija, narodni izričaji, tradicionalna kuhinja i sl. Pregled najznačajnije kulturno-povijesne baštine može se naći u **Dodatku 3.**

Kulturno-povijesne značajke LAG-a imaju izraženu povijesnu, umjetničku, dokumentarnu, arhitektonsku i etnološku vrijednost, no njihov potencijal, turistički i umjetnički još uvijek nije dovoljno iskorišten.

1.1.2. Prirodna baština

Kao i u samoj Krapinsko-zagorskoj županiji, tako i u području LAG-a Zagorje - Sutla nalazimo višu koncentraciju zaštićenih prirodnih vrijednosti. One su svrstane u sljedeće četiri kategorije: „park prirode“, „spomenik prirode“, „značajni krajobraz“ i „spomenik parkovne arhitekture“.

Važniji prirodni resursi na području županije su termalni izvori i izvori pitke vode. Na području Krapinsko-zagorske županije nalazi se 6 većih izvorišta pitke vode i više od 300 lokalnih vodovoda s izvorištima manjeg kapaciteta koji nisu u sustavu javne vodoopskrbe. Na području LAG-a se nalaze 2 veća izvorišta – Harina Zlaka i Kostel te Tuheljske Toplice kao rekreativni termalni centri.

Prirodna baština označava prirodne odlike koje se sastoje od fizičkih ili bioloških formacija ili grupa takvih formacija, a imaju svjetski izuzetnu vrijednost s estetskog ili znanstvenog gledišta; također i geološke i fizičko geografske formacije i točno određene površine koje predstavljaju staništa ugroženih vrsta životinja i biljaka od svjetski izuzetne vrijednosti s gledišta znanosti i zaštite i očuvanja prirode. Na području LAG-a Zagorje - Sutla više je takvih odlika, dok su samo neke od njih zaštićene sukladno zakonu o zaštiti prirode. Zaštićenim prirodnim vrijednostima na području županije, pa tako i LAG-a, sukladno Zakonu o zaštiti prirode, upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima KZZ-a od 2006. godine.

Pored gospodarske vrijednosti šuma, potrebno je voditi računa i o rekreacijskoj, lovnjoj i turističkoj vrijednosti koja je značajna, ali nedovoljno iskorištena. Rascjepkanost šuma i vrlo mala površina po vlasniku i parceli te slabije gospodarenje u odnosu na državne šume osnovna je karakteristika privatnih šuma. Problemi takvog gospodarenja šumama očituju se u nedostatku podataka o šumama i lošoj edukaciji vlasnika. Posljedica toga je loše ukupno stanje privatnih šuma, a to se negativno odražava na njihovu biološku raznolikost i gospodarsku vrijednost (navod preuzet iz dokumenta Lokalna razvojna strategija 2013. - 2015. LAG Zagorje). Veliki potencijal šuma nalazi se u velikom broju ostalih šumskih proizvoda (gljive, šumsko voće i plodovi i njihovi proizvodi, proizvodnja meda, korištenja ostataka drvene mase za proizvodnju energije i sl.), a danas postaje sve veći potencijal za razvoj sve popularnije i traženije ponude aktivne rekreacije i odmora.

Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/13) i Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/13) udio Nature u površini županije je 10%. Ovim legislativnim okvirom propisana je ekološka mreža koja obuhvaća

ekološki važna područja od međunarodne i nacionalne važnosti. Vrijedna priroda baština na području LAG-a obuhvaćena je ovom mrežom, a nad tim područjima nadzor i upravljanje obavlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Krapinsko-zagorske županije.

Općina/Grad	Natura 2000 područje	Površina NATURA 2000/ha	Udio NATURA 2000	Površina općine/ha
Zagorska Sela	Sutla + Dolina Sutle kod Razvora	102,24	4,15	2466,20
Kumrovec	Sutla + Dolina Sutle kod Razvora	108,76	6,20	1754,27
Kraljevec na Sutli	Sutla	55,79	2,07	2692,45
Đurmanec	Sutla	43,5	0,75	5785,65
Hum na Sutli	Sutla	125,3	3,40	3686,05
Klanjec	Sutla	34,75	1,35	2570,42

Tablica 2 - Ekološka mreža, NATURA 2000 na području LAG-a Zagorje - Sutla

Izvor: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Krapinsko-zagorske županije, 2015. godina

Općina/Grad	Zaštićeno područje (NN 80/13)	Natura 2000
Pregrada	Spomenik parkovne arhitekture – Park oko dvorca Bežanec	
Klanjec	Značajni krajobraz Zelenjak – Risvička i Cesarska gora	Sutla
Sveti Križ Začretje	Spomenik parkovne arhitekture – Park oko dvorca Mirkovec	
Krapinske Toplice	Spomenik parkovne arhitekture – Park oko dvorca Klokovec	
Desinić	Spomenik parkovne arhitekture – Stoljetna lipa u Desiniću	
Kumrovec	Značajni krajobraz Zelenjak - Risvička i Cesarska gora	Sutla, dolina Sutle kod Razvora
Tuhelj	Značajni krajobraz Zelenjak - Risvička i Cesarska gora	
Zagorska Sela	Spomenik parkovne arhitekture – Park oko dvorca Miljana	Sutla, dolina Sutle kod Razvora

Tablica 3 - Zaštićena područja prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13) na području LAG-a

Izvor: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Krapinsko-zagorske županije, 2015. godina

Najvažniji prirodni resursi županije su termalni izvori te izvori pitke vode za koje je i nadalje potrebno planirati i provoditi mjere zaštite. Termalni izvori se koriste u terapijske i turističko-rekreacijske svrhe. Uz kulturnu i prirodna baština je jedna od značajnih karakteristika prostora županije koja, unatoč svojoj vrijednosti i značenju, nije dovoljno iskorištena, a u velikoj je mjeri zabrinjavajuće zapuštena i nedovoljno zaštićena. **Relativno očuvani prirodni i kultivirani krajolik potrebno je štiti kao izuzetan prostorni potencijal te ga uz prirodnu i kulturnu baštinu bolje koristiti za razvoj turizma.**

1.1.3. Kvaliteta života i stanje infrastrukture

LAG Zagorje - Sutla ima povoljan geoprometni položaj svojim pristupom Autocesti A2 Nürnberg – Linz – Graz – Macelj – Zagreb - Split što je najznačajniji cestovni pravac koji prolazi Krapinsko-zagorskom županijom. Državni koridori koji se nadovezuju na ovaj osnovni pravac čine poveznice s Varaždinskom i Zagrebačkom županijom te gradom Zagrebom i Republikom Slovenijom. Najznačajniji koridori koji se nastavljaju na osnovni cestovni pravac jesu: ("zagrebački prsten") na trasi Mokrice

(Zabok – Oroslavje) – Zlatar Bistrica (sa spojem na Breznički Hum) – Marija Bistrica – Laz – Popovec – (Zagreb).

Postojeće javne ceste LAG-a razvrstane su na autoceste, državne, županijske i lokalne te nerazvrstane ceste. **Kvalitetna prometna povezanost omogućuje području LAG-a lakši i brži razvoj poduzetništva te poljoprivrednog i turističkog sektora.**

Vrsta ceste	LAG
Nerazvrstane ceste u km	956,7
Lokalne ceste u km	84,3
Županijske ceste u km	156,86
Državne ceste u km	108,52
Autoceste	13,31

Tablica 4 - Stanje cestovne infrastrukture na području LAG-a Zagorje - Sutla

Izvor: Općine i gradovi s područja LAG-a Zagorje – Sutla 2015. godina za nerazvrstane ceste; Godišnje izvješće o radu ŽUC-a za 2015. godinu, od 18.02.2016. za lokalne i županijske ceste; Županijska uprava za ceste, 2013. godina za državne ceste i autoceste

Većina lokalnih cesta, a dijelom i državne ceste, ne udovoljavaju minimalnim uvjetima za dani rang prometnica. Prema analizama rađenim za potrebe lokalnih razvojnih strategija LAG Sutla i Lag Zagorje te analize rađene za Županijsku razvojnu strategiju KKŽ-a utvrđeno je da su željezničko-cestovni prijelazi u razini cesta, a dio prijelaza je neosiguran i slabo obilježen.

Općenito su ceste građene na niskom nasipu u nizinama u boljem stanju od onih na brežuljkastim predjelima koja većinom imaju problema s klizištima.

U 2014. godini na području LAG-a pojavilo se ukupno 189 klizišta, od toga najviše na području Grada Pregrade (44) i Općine Hum na Sutli (31). Ukupna ulaganja u sanacije klizišta na području LAG-a u 2014. godini iznosila su više od milijun kuna (1.700.618,47 KN).

Područjem LAG-a prolazi pruga Zagreb – Zaprešić – Zabok – Varaždin - Čakovec u duljini od 45 km koja izravno povezuje veći dio Hrvatskog zagorja sa Zagrebom, odnosno Varaždinskom i Međimurskom županijom, ali i Mađarskom. Kvaliteta i izgrađenost prometne infrastrukture u željezničkom prometnom sustavu nisu zadovoljavajući. Stanje mobilnih i stabilnih kapaciteta te mala brzina putovanja ima negativan utjecaj na kvalitetu prijevoza. Problem predstavlja i velik broj željezničko-cestovnih prijelaza te mali broj istih koji posjeduju uređaje za siguran prijelaz cestovnih vozila i pješaka preko željezničke pruge. Ukupan broj željezničko-cestovnih prijelaza na području LAG-a je 36.

Mala međusobna udaljenost ukazuje na dobru opsluženost županije prometnom infrastrukturom, ali s druge strane smanjuje njegovu kvalitetu i komercijalnu brzinu.

Zračni promet koji pokriva i prostor LAG-a zastupljen je preko međunarodne Zračne luke *Pleso*, koja je smještena u Velikoj Gorici. Prosječna udaljenost svih naselja od Zračne luke je oko 50 kilometara. Prostorno-planskom dokumentacijom jedinice lokalne samouprave LAG-a, planiran je i uređen sportski aerodrom na području Grada Zaboka kao jedinstveni turistički projekt za razvoj novih oblika sportsko-turističke ponude Županije i područja LAG-a. Trenutna kategorija sportskog aerodroma ZABOK - GUBAŠEVO (LDZK) je 1A, a predviđeno je da će kasnije biti B2.

Na području LAG-a broj instaliranih priključaka na 100 stanovnika iznosi 39, a broj uključenih na 100 stanovnika iznosi 31. U funkciji su 494 javne govornice. Područje Županije dobro je pokriveno signalom pokretne mreže T-MOBILE, VIP, TELE2 i NMT, uzevši u obzir nepovoljnu konfiguraciju terena. Područje LAG-a gotovo je potpuno pokriveno fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom, time je omogućeno i spajanje računala na brzu internetsku mrežu što je važno za razvoj gospodarstva, posebno turizma, ali i kvalitete života stanovnika. **Razvoj širokopojasnog interneta nužan je na području cijelog LAG-a**

Opskrba energijom na području LAG-a je zadovoljavajuća. Energetska opskrba temelji se na električnoj energiji, tekućim gorivima i zemnom plinu. Općine i gradovi LAG-a još uvijek ne koriste dovoljno obnovljive izvore energije. Operator distribucijskog sustava Zagorski metalac d.o.o. za distribuciju plina i opskrbu plinom ima ukupnu duljinu plinovoda u distributivnom sustavu od 424 km te pokriva grad Zabok, općine Sveti Križ Začretje i Krapinske Toplice. Očekuje se daljnje ulaganje u razvoj plinoopskrbe, poticanjem provedbe plinifikacije naselja i opskrbu gospodarstva kroz lokalne razvojne programe te izgradnja magistralnih sustava uz objedinjavanje distribucijske mreže županije čime bi se osigurala nesmetana opskrba kućanstava, javnih zgrada i industrijskog sektora. Do sada provedenim istražnim radovima na području Županije nisu otkrivena nalazišta nafte ni prirodnog plina.

U području LAG-a koriste se i obnovljivi izvori energije – biomasa, solarna energija i geotermalni izvori. Najvažnija upotreba biomase u energetske svrhe na području Krapinsko-zagorske županije odnosi se na ogrjevno drvo za grijanje domaćinstava pri čemu se potroši između 1 – 1,25 m³ drva za ogrjev u jednoj godini po stanovniku.

Za sada se geotermalna energija u Krapinsko-zagorskoj županiji iskorištava isključivo u vidu lječilišta i/ili toplica poput: Krapinske toplice na području LAG-a, zatim Stubičke i Tuheljske Toplice. **Gradovi i općine na području LAG-a provode projekte poticanja mjera energetske učinkovitosti iako su ta ulaganja ali i zainteresiranost stanovništva još uvijek mala.**

	Iznos subvencija u 2014. u kunama	Broj projekata	Broj kućanstava koja koriste OIE	Broj industrijskih subjekata koji koriste OIE i primjenjuju mjere energetske učinkovitosti	Broj javnih zgrada koje koriste OIE i primjenjuju mjere energetske učinkovitosti
UKUPNO LAG	66.858,92	14	37	3	4

Tablica 5 - Dodijeljene subvencije od strane Grada/Općine za obnovljive izvore energije u 2014. godini te podaci o korištenju OIE na području LAG-a Zagorje - Sutla

Izvor: Gradovi i općine u sustavu LAG-a Zagorje - Sutla, 2015. godina

Na području LAG-a evidentirana su 2 lokalna vodovoda. Potrebno je izgraditi i magistralne cjevovode i preostale vodoopskrbne objekte sukladno Strategiji razvoja vodoopskrbe na području Krapinsko-zagorske županije.

VODOVODNA MREŽA	Ukupna duljina km	Duljina magistralnog vodovoda	Duljina distributivnog vodovoda	Potrošači
UKUPNO LAG	966,83	269,96	696,87	11660

Tablica 6 – Vodovodna mreža na području LAG-a Zagorje - Sutla

Izvor: Gradovi i općine u sustavu LAG-a Zagorje - Sutla, 2015. godina

Većina naselja nema u potpunosti izgrađenu kanalizacijsku mrežu te je ukupno izgrađeno više od 100,66 km kanalizacijske mreže. Na odvodnju je u LAG-u ukupno priključeno 3300 kućanstava, odnosno 8319 stanovnika odnosno 18,72% ukupnog broja stanovnika područja LAG-a.

KANALIZACIJSKA MREŽA	Broj priključenih kućanstava	Broj stanovnika	Duljina kanalizacijske mreže
UKUPNO LAG	3300	8319	100,66

Tablica 7 – Kanalizacijska mreža na području LAG-a Zagorje - Sutla

Izvor: Gradovi i općine u sustavu LAG-a Zagorje - Sutla, 2015. godina

Većina naselja rješava prihvata otpadnih voda individualno, putem septičkih jama. Na području LAG-a postoje i biopročistači i to na području općina Krapinske Toplice, Kumrovec i Tuhelj. Sukladno Zakonu o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13) jedinice lokalne samouprave dužne su u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, prenijeti komunalne vodne građevine u svom vlasništvu u vlasništvo javnog isporučitelja vodne usluge, u obliku temeljnog uloga ili prijenosa bez naknade. Ovakvo legislativno uređenje može predstavljati izazov kod uređenja kanalizacijske mreže gdje JLS-ovi pojedinačno ne mogu utjecati na dinamiku investiranja ni financijski kapacitet već ta dinamika ovisi o Zagorskom vodovodu i njihovom planu investicija. **S obzirom na ulaganja u kanalizacijsku i vodovodnu mrežu gradovi i općine s područja LAG-a u 2014. godini najviše su uložili u modernizaciju i asfaltiranje cesta, zatim u vodovod i najmanje u kanalizacijsku mrežu.**

ULAGANJA GRADOVA I OPĆINA NA PODRUČJU LAG-a	Ukupna ulaganja	Investicije u kanalizacijsku mrežu	Investicije u vodovodnu mrežu	Investicije u modernizaciju i asfaltiranje cesta
UKUPNO LAG	13.332.200,32	179.961,50	825.265,55	4.291.525,78

np = nema podataka

Tablica 8 –Ulaganja Gradova i Općina s području LAG Zagorje - Sutla u 2014.godini

Izvor: Gradovi i općine u sustavu LAG-a Zagorje - Sutla, 2015. godina

U sklopu uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Sjeverozapadnoj Hrvatskoj predviđena je izgradnja regionalnog Centra za gospodarenje otpadom Piškornica, koji se nalazi na području općine Koprivnički Ivanec te izgradnja šest pretovarnih stanica od čega četiri veće na lokacijama Gubaševo (Zabok), Motičnjak (Varaždin), Jerovec (Ivanec) i Totovec (Čakovec).

1.1.4. Društvena i zdravstvena infrastruktura

Društvena i zdravstvena infrastruktura na području LAG-a relativno je dobro razvijena iako postoje značajne potrebe za poboljšanjima u pogledu održavanja, opremljenosti i sadržaja. Ustanove za kulturu i obrazovanje, zdravstvo te opći društveni život zajednice prisutne su gotovo u svim općinama a posebno gradovima LAG-a i predstavljaju neophodnu infrastrukturu za daljnji razvoj zajednica. Na području LAG-a postoji relativno zadovoljavajuća društvena infrastruktura kako je prikazano u tablici niže iako je svakako potrebno ulagati dodatne napore za unaprijeđenje ove infrastrukture, kako u kvaliteti i broju društvenih i vatrogasnih domova tako i kina i kazališta te **pokušati ujediniti po mogućnosti društvene domove s kulturnim sadržajima.** Osim samog broja ustanova/objekata postoje i **problemi zapuštenosti prostora i zastarjelosti opreme kada se radi o ovoj infrastrukturi radi nedovoljnih sredstava za daljnja ulaganja.**

DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA	LAG
Društveni domovi	21
Vatrogasni domovi	31
Muzeji	6
Kina	1
Kazališta	0
Udruge kulturno-umjetničkog amaterizma	53

Tablica 9 –Društvena infrastruktura na području LAG-a Zagorje - Sutla u 2015.godini

Izvor: Gradovi i općine u sustavu LAG-a Zagorje - Sutla, 2015. godina

S obzirom na turističko-rekreativnu infrastrukturu na području LAG-a postoje biciklističke staze, šetnice i vinske staze. Već ranije u poglavljima koja pojašnjavaju geomorfološki položaj kao i ono o gospodarstvu napomenuto je da zbog svog brežuljkastog krajobraza i prirodne raznolikosti područje LAG-a ima veliki turistički potencijal. Na području LAG-a imamo 75,7 km biciklističkih staza, 46 km šetnica i 43,71 km vinskih staza. Dodatno na području LAG-a postoje i prirodna kupališta ali i uređena izletišta koja posjećuju kako turisti tako i lokalno stanovništvo.

Na području LAG-a nalazi se jedno od poznatijih zdravstveno-turističkih centara Krapinske Toplice koje nudi nekoliko vodenih kompleksa s mnoštvom bazena te suvremene zdravstvene usluge.

ZDRAVSTVENA INFRASTRUKTURA	LAG
Opće bolnice	1
Specijalne bolnice	4
Domovi zdravlja	8
Zdravstvene ustanove	1
Ljekarne	14

Tablica 10 –Zdravstvena infrastruktura na području LAG Zagorje - Sutla u 2015.godini

Izvor: Gradovi i općine u sustavu LAG-a Zagorje - Sutla, 2015. godina

1.2. Gospodarske značajke područja

1.2.1. Stanje gospodarstva i glavne gospodarske djelatnosti

Prema stupnju razvijenosti od **83,75%** područje LAG-a spada u **III. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka Republike Hrvatske.** Dohodak per capita (dohodak po glavi stanovnika) za područje LAG-a iznosi 24.932 što je ispod nacionalnog prosjeka (82,32%). Stopa nezaposlenosti (2013. godina) iznosi 13,9%. Na razini KZZ-a u 2013. godini stopa nezaposlenosti iznosi 21,3%. **Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu 16 - 65 godina za područje LAG-a iznosi 65,8%. Navedeno je ispod nacionalnog prosjeka i u odnosu na njega iznosi 74,2%.** Prema indeksima razvijenosti 2 jedinice lokalne samouprave LAG-a spadaju u potpomognuta područja. **Općine Desinić i Zagorska Sela prema indeksu razvijenosti ocijenjene su kao područja koja zaostaju za nacionalnim prosjekom i čiji je razvoj potrebno dodatno poticati.** Prema većini promatranih pokazatelja područje LAG-a je ispod nacionalnog prosjeka što ukazuje na potrebu intenzivnog razvoja, no predstavlja i potencijal daljnjeg razvoja područja.

U 2014. godini na području 11 jedinica lokalne samouprave prema podacima Hrvatske gospodarske komore Krapina djelovalo je ukupno 588 gospodarskih subjekata. **Na području LAG-a se prema podacima očituje neravnomjerni gospodarski razvoj prema prostornoj raspodjeli gospodarskih subjekata.** Najveći broj subjekata djeluje na području grada Zaboka (184) i općine Sveti Križ Začretje (73), dok ih je najmanje na području općine Zagorska Sela (13) i općine Kraljevec na Sutli (16). O razvijenosti Grada Zaboka svjedoči i podatak poduzetničke aktivnosti na razini RH u 2013. godini prema kojem se nalazi na 69 mjestu.

Grad / Općina	Broj subjekata
LAG	588

Tablica 11 - Prostorna raspodjela gospodarskih subjekata na području LAG-a Zagorje - Sutla u 2014. godini

Izvor: HGK ŽK Krapina, srpanj 2015. godine

Promatranjem **djelatnosti gospodarskih subjekata** najveći udio čine poduzeća u području **trgovine, prerađivačke industrije i građevinarstva.** Sektor trgovine na području LAG-a čini 144 gospodarska subjekta s ukupno 1.169 zaposlenih, a najznačajnije tvrtke u toj djelatnosti su Trgocentar d.o.o. iz

Zaboka i Strahinjčica d.o.o. iz Pregrade. 98 poduzeća je registrirano prema NKD-u za djelovanje u području prerađivačke industrije, od čega je 28 gospodarskih subjekata na području grada Zaboka kojeg u novije vrijeme karakterizira jačanje prerađivačke industrije. Građevinarstvo s ukupno 87 gospodarskih subjekata na području LAG-a u najvećoj mjeri je zastupljeno u Gradu Zaboku i općini Sveti Križ Začretje. **Najznačajnije djelatnosti** na području LAG-a su prerađivačka industrija i trgovina koje sa 73% sudjeluju u ukupnim prihodima LAG-a. Prerađivačka industrija je najznačajnija i prema broju zaposlenih s ukupno 3.601 osobom. Po značaju su sljedeće djelatnosti građevinarstvo i prijevoz sa po 5,5% udjela u ukupnim prihodima.

U Republici Hrvatskoj djeluje oko 370 poduzetničkih zona, od kojih je 17 na području Krapinsko-zagorske županije, a 8 na području LAG-a. **Poslovne zone su u različitom stupnju funkcionalnosti, a najznačajnije su gospodarska zona Zabok, zona malog gospodarstva „Lug“ Sveti Križ Začretje i poslovna zona Pregrada.**

Obrti na području LAG-a dominantno su aktivni u zanatskoj djelatnosti i to prvenstveno u uslužnoj a zatim proizvodnoj. Ostale obrtničke djelatnosti su u manjoj mjeri zastupljene a najmanje zastupljena obrtnička djelatnost na području LAG-a je ribarstvo, marikultura i poljodjelstvo. **Ovo ne znači da kraj nema dominantno poljoprivredno ozračje nego da su gospodarske djelatnosti u poljoprivredi uglavnom organizirane kroz druge gospodarske subjekte, a manje kroz obrte.**

Udruženja obrtnika CEH	Uslužni obrt	Proizvodni obrt	Prijevoz	Trgovina	Ugostiteljstvo	Tradicionalni obrt	Graditeljstvo	Frizeri	Proizvodnja tekstila	UKUPNO aktivni obrti
LAG	366	189	157	140	173	10	236	83	19	1417
OKKŽŽ	665	468	239	289	320	45	280	144	41	2491

Tablica 12 – Broj obrtnika na dan 31.12.2014. godine

Izvor: HOK

1.2.2. Poljoprivredna djelatnost

Područje LAG-a karakterizira značajan utjecaj poljoprivrede te je u 2015. godini registrirano 3.368 poljoprivredna gospodarstva što je 39% u odnosu na čitavu županiju (8.581) te 1,8% u odnosu na RH (178.747). Najveći broj poljoprivrednih gospodarstava su registrirana prema pravnom obliku kao obiteljska gospodarstva, a vrlo mali broj kao obrt, trgovačko društvo ili zadruga. Tijekom godina broj poljoprivrednih gospodarstava fluktuirao u manjoj mjeri, te je u 2014. godini u odnosu na 2013. zabilježeno smanjenje od 102 poljoprivredna gospodarstva, na u usporedbi s 2015. godinom, broj na području LAG-a raste za razliku od ukupnog broja u RH koji je u padu. Na području grada Pregrade nalazi se 690 obiteljskih gospodarstava, dok se najmanji broj nalazi na području općine Kumrovec. Mali broj zadruga (7 na području LAG-a) ukazuje na potrebu daljnjeg jačanja zadrugarstva u LAG-u kako bi pojedinačni proizvođači putem udruživanja mogli zajedno uspješno poslovati na tržištu. Doduše brojem zadruga LAG ne zaostaje previše u prosjeku u odnosu na županiju ili RH s obzirom da je i regionalno i nacionalno broj aktivnih zadruga vrlo mali. **Na području KKŽ-a ukupno je aktivno 8 zadruga** dok ih na području RH djeluje 425. Od ukupnog broja registriranih poljoprivrednih gospodarstava nositelji njih 301 mlađi su od 40 godina, što iznosi 8,9% i ukazuje na potrebu poticanja razvoja mladih poljoprivrednika i dodatna ulaganja u razvoj poljoprivrednih djelatnosti na području LAG-a kako bi se podigao životni standard, ali i spriječila depopulacija ruralnih područja.

Grafikon 1- Broj PG-a na području LAG-a Zagorje - Sutla u razdoblju 2010. – 2014. godine

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Republike Hrvatske, 2015. godina

Grad/Općina	Obiteljsko gospodarstvo	Obrt	Trgovačko društvo	Zadruga	Ukupno
Ukupno LAG	3325	20	20	7	3368
UKUPNO KZZ	8426	87	59	8	8581
KUPNO RH	173253	2374	2495	425	178747

Tablica 13 - Broj PG-a prema tipu za 2015. godinu

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Republike Hrvatske, 2015. godina

Iako poljoprivreda kao djelatnost nema veliki udio u ukupnim prihodima jedinica lokalne samouprave na području LAG-a, stanovništvo se tradicionalno bavi poljoprivredom za potrebe opskrbljivanja obiteljskih gospodarstava. Na području LAG-a prema podacima iz 2011. godine broj kućanstava s korištenim poljoprivrednim zemljištem je 14.387 što je 34,22% od ukupnog broja u KZZ-u. **Specifičan problem regije je raspoređenost zemljišta koje je preduvjet uspješnog bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom.** Reljef i klima su pogodni za uzgoj vinove loze i proizvodnju vina pri čemu postoji i duga tradicija. Ratarstvo ovog područja je prvenstveno u funkciji proizvodnje stočne hrane pri čemu su prinosi zbog specifičnosti terena niži od državnog prosjeka. Najviše se proizvodi pšenica, kukuruz, lucerna i krumpir.

Kućanstva	UKUPNO LAG Zagorje - Sutla	UKUPNO KZZ	UKUPNO RH
S korištenim poljoprivrednim zemljištem	14.387	42.040	1.519.038
S oranicama	6.458	19.762	263.998
S voćnjacima	2.925	9.278	91.941
S vinogradima	4.629	15.300	104.446
S maslinicima	15	42	47220
S ostalim (poljoprivrednim zemljištem (livade, pašnjaci i dr.))	4.760	12.556	170863

Tablica 14 - Broj poljoprivrednih kućanstava u LAG-u Zagorje - Sutla, KZZ i RH s korištenim poljoprivrednim zemljištem, 2011. godina

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011. godina

Poljoprivrednici s područja LAG-a, slično ostatku kontinentalne Hrvatske u posljednjih 10-etak godina pokazuju sve veći interes za integriranu i ekološku poljoprivredu. Prema posljednjim dostupnim podacima na području LAG-a poljoprivrednici integrirane i ekološke proizvodnje čine oko ¼ ukupnog proja poljoprivrednika integrirane i ekološke proizvodnje s područja županije.

Ukupno: poljoprivredna gospodarstva, povrćarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, ostalo	Integrirana proizvodnja u 2014. ili prema posljednjim dostupnim podacima	Ekološka proizvodnja u 2014. ili prema posljednjim dostupnim podacima
UKUPNO LAG	5	25
Ukupno KŽŽ	22	71

Tablica 15 - Broj poljoprivrednika koji se bave integriranom i ekološkom proizvodnjom u LAG-u Zagorje - Sutla, 2014. godina ili posljednji dostupni podaci

Izvor: Razvojna strategija KŽŽ-a

Prema strukturi stočarstva, u najvećoj mjeri prevladava uzgoj peradi, goveda i svinja, a glavina prihoda u poljoprivredi ostvaruje se prodajom kravljeg i manje količine kozjeg mlijeka, teladi, svinja i peradi.

Životinja	Goveda	Koze	Ovce	Svinje	Kopitari	Kunići	Perad
Ukupno na području LAG-a	5151	172	1645	2842	754	474	23481

Tablica 16 - Struktura stočarstva na području LAG-a Zagorje - Sutla u 2014. godini

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija, 2015. godina

Ukupno na području LAG-a u 2014. godini je registrirano 211 proizvođača mlijeka koji su isporučili 4.863.643 litara mlijeka u 2014. godini. Broj proizvođača mlijeka tijekom godina fluktuirao pri čemu je vidljiv negativan trend.

Područje LAG-a / Godina	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
	339	287	243	231	211

Tablica 17 - Broj isporučitelja mlijeka u razdoblju 2010. – 2014. na području LAG-a Zagorje - Sutla

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija, 2015. godina

Vino kao tradicionalni proizvod Hrvatskog Zagorja a time i područja LAG-a nezaobilazna je tema novih razvojnih projekata na ovom području. Autohtone sorte koje nalazimo na području LAG-a su: Stare krapinske beline, Beline začretnske, Mirkovače, Smudne beline, Zagorski divjak, Starohrvatska črnina i Sokol. Istraživanja su pokazala da je Stara krapinska belina roditelj više od sedamdeset sorti te je zajedno sa sortom Pinot jedan od roditelja sorte Chardonnay. Također čak postoje naznake da je Belina začretnska bliski srodnik Stare krapinske beline odnosno da je roditelj Krapinskoj belini. Na taj bi način mogli ovu sortu, roditelja svjetski poznatog Chardonnaya smatrati hrvatskom autohtonom sortom, što je vrlo zanimljivo za stručnu, ali i širu svjetsku javnost. **Potrebna su daljnja ulaganja u istraživanja i proizvodnju kako bi se sorte u potpunosti oživjele i brendirale.**

1.2.3. Turizam

Područje LAG-a ima kulturno-povijesne i prirodne ljepote koje stvaraju temelj daljnjeg razvoja topličkog, zdravstvenog, kulturnog i seoskog turizma. **Uz kulturne sadržaje, brojna pokretna i nepokretna kulturna dobra, vinske ceste, planinarske domove područje LAG-a posjeduje turistički potencijal koji je potrebno u budućnosti razvijati.**

Područje LAG-a kao uostalom i cijele KŽŽ karakterizira porast broja dolazaka i noćenja u ukupnom broju iako pojedine općine i gradovi LAG-a bilježe pad koji je vidljiv prema podacima TZ Krapinske Toplice.

	2013. godina		2014. godina	
	Broj dolazaka	Broj noćenja	Broj dolazaka	Broj noćenja
UKUPNO LAG	40.701	107.384	49.030	128.100

UKUPNO KKŽ	68.498	156.950	79.997	183.710
------------	--------	---------	--------	---------

Tablica 18 - Broj turističkih dolazaka i noćenja na području LAG-a 2013. i 2014.

Izvor: DZS, 2015. godina

S obzirom na već opisane geoprometne ali i prirodne karakteristike na području LAG-a razvijaju se posebni oblici turizma. Već tradicionalni turizam (zdravstveni, wellness i spa turizam) dalje se unaprjeđuje dok se rekreativni, gastro i kulturni oblici turizma tek počinju razvijati.

Prema turističkoj kategorizaciji naselja na području LAG-a se nalazi 12 turističkih naselja od kojih su 2 u razredu A.

1.2.4. Tržište rada

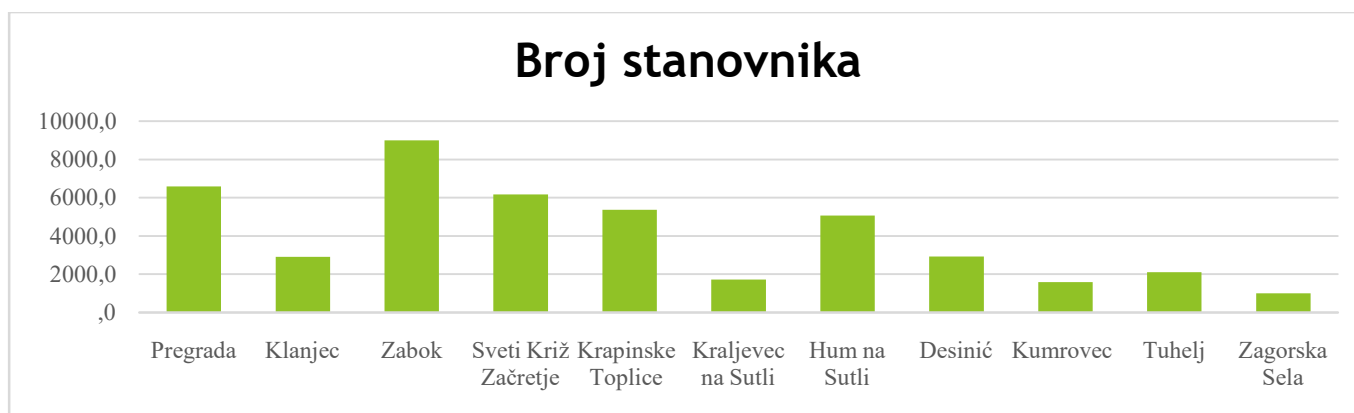
Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Područni ured Krapina **broj zaposlenih na području LAG-a u 2014. godini je iznosio 14.524** što je 42,73% od ukupnog broja zaposlenih u KKŽ-u (33.992). Prema strukturi zaposlenika najviše zaposlenika je bilo kod pravnih i fizičkih osoba. Kod pravnih osoba je bilo zaposleno 11843 zaposlenika, s kod fizičkih osoba 1656 osoba. Obrtnici su zapošljavali 764 osobe. Značaj određene djelatnosti ogleda se i u broju zaposlenih čime se doprinosi razvoju gospodarstva određene regije. Kada se promatra broj zaposlenih osoba na području LAG-a po djelatnostima najznačajnija je prerađivačka industrija koja ukupno zapošljava 3.601 osobu od kojih je 1.503 zaposleno u Humu na Sutli, 640 u Zaboku i 624 u Pregradi. U djelatnosti trgovine na malo zaposleno je 1.169, a najveći broj od 669 u Zaboku. U djelatnosti građevinarstva zaposleno je 586 osoba na području LAG-a.

U 2014. godini na području LAG-a je ukupno registrirano **2.643 nezaposlenih osoba** što je 33,49% od ukupnog broja u KZZ-u (7.893), a 0,8% od ukupnog broja u RH (328.187). Najveći broj nezaposlenih osoba je zabilježen u Zaboku, Pregradi i Svetom križu Začretju, a najmanji u Kraljevcu na Sutli i Zagorskim Selima, što korelira s brojem stanovnika na tim područjima. U strukturi nezaposlenih u većoj mjeri su zastupljeni muškarci s 52,4%. Broj nezaposlenih se tijekom razdoblja mijenjao pa ukoliko promatramo razdoblje od posljednjih 5 godina vidljiv je rast nezaposlenosti do 2013. godine, kada se u 2014. godini smanjio broj nezaposlenih osoba za 267 osoba što ukazuje na povećanje gospodarske aktivnosti.

1.3. Demografske i socijalne značajke područja

1.3.1. Broj i gustoća stanovnika

Na području LAG-a prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine živi 44.443 stanovnika što čini 1,04% stanovnika Republike Hrvatske. **Gustoća naseljenosti područja LAG-a iznosi 113,40** što je veće od prosjeka gustoće naseljenosti u KZZ-u koja iznosi 108,13% te Republike Hrvatske 75,1%.

Grafikon 2 - Broj stanovnika na području LAG-a Zagorje - Sutla u 2011. godinu

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Od sredine prošlog stoljeća, ukoliko se promatra kretanje broja stanovnika na području LAG-a, uočava se kontinuirani negativan trend smanjenja broja stanovnika pri čemu je naglašena koncentracija stanovnika u urbanijim cjelinama administrativnih središta.

Godine 1948. bilo je ukupno 64.234 stanovnika LAG-a, dok se do 2011. broj smanjio za 19.791 stanovnika što je značajno smanjenje od 30%. U **starosnoj strukturi** stanovništva **radno sposobno stanovništvo starosti 15 - 64 godine čini 67%**. Najveći broj radno sposobnog stanovništva je na području grada Zaboka i Pregrade. Na nepovoljnu starosnu strukturu stanovništva upućuje prosječna starost stanovništva, indeks starenja, kao i koeficijent starosti. **Prosječna starost iznosi 42,6** za područje LAG-a što je više od prosječne starosti na razini države (41,7) i na razini županije (41,7). **Indeks starenja iznosi 128,3** za područje LAG-a i veći je od državnog prosjeka koji iznosi 115,0. Najveći indeks starenja je na području Zagorskih Sela i iznosi 156,2. **Koeficijent starosti** za područje LAG-a iznosi **25,1**, što je od koeficijenta na razini države (24,1) i županije (23,5).

Na području LAG-a živi 504 pripadnika **manjina** što je 1,2% ukupnog stanovništva. Najviše je Slovenaca što je i očekivano s obzirom na izravnu granicu područja LAG-a sa Slovenijom. Nakon njih najviše su zastupljeni pripadnici srpske i bošnjačke manjine.

Za **socijalno ugrožene osobe** na području LAG-a skrbe 2 Centra za socijalnu skrb. Centri zajedno skrbe za stanovnike LAG-a koji imaju potrebu za novčanom pomoći, potporama i socijalnim uslugama. Kod Centra za socijalnu skrb Zabok evidentirano je 169 osoba pod skrbništvom (štićenika). Ovaj broj u posljednje tri godine varira +/- 5 no bez većih odstupanja. **Socijalna pomoć za uzdržavanje** (zajamčena minimalna naknada) odobrena je u Centru za socijalnu skrb Zabok uz podružnicu Klanjec u 2015. godini za 150 korisnika. Pri ovom centru za socijalnu skrb postoji trend rasta u posljednje tri promatrane godine, iako je zabilježen pad između 2013. i 2014. Vidljiv je i rast u odnosu na obje godine u 2015. (2013: 144 korisnika, 2014: 138 korisnika). Kod Centra za socijalnu skrb Krapina s podružnicom Pregrada za grad Pregrada te općine Desinić i Hum na Sutli situacija je obrnuta. U tretmanu Centra nalazi se 108 osoba pod skrbništvom i jednak broj osoba koje obavljaju dužnost skrbnika no bilježi se pad broja minimalnih zajamčenih naknada gdje je u 2013. godini na navedenom području 291 korisnik ostvarivao pravo na pomoć za uzdržavanje, u 2014. godini 263 korisnika, a u 2015. godini 169 korisnika. Prema razini obrazovanja stanovnika LAG-a veliki udio ima stanovništvo bez škole, nezavršene škole i osnovnom školom. Bez škole je zabilježeno 355 osoba od čega je 59,12% žena i 40,88% muškaraca. Najveći broj osoba bez škole je u Svetom Križu Začretju i Pregradi, a najmanji broj u Zagorskim Selima, Klanjcu i Kraljevcu na Sutli.

Razina obrazovanja	Broj osoba
Bez škole	355
Osnovna škola	9120
SŠ sa zanimanjima do 3. g. i škola za KV i VKV radnike	10863
SŠ sa zanimanjima u trajanju od 4 i više godina	6714
Gimnazija	1030
Viša škola, I. stupanj fakulteta i stručni studij	1577
Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat	1860

Tablica 19 - Obrazovna struktura stanovništva LAG-a Zagorje - Sutla, 2011. godina

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

U obrazovnoj strukturi najveći broj osoba ima završenu srednju školu sa zanimanjima do 3 godine i školom za KV i VKV radnike, njih ukupno 10.863. Broj visokoobrazovanih osoba na području LAG-a iznosi 1860, od čega je veći udio žena s 52,67%. Najveći broj visokoobrazovanog stanovništva se nalazi na području Grada Zaboka i Krapinskih toplica koji prema gospodarskim pokazateljima spadaju u gospodarski razvijenija područja LAG-a.

Kako bi se gospodarstvo određenog područja razvijalo, potrebno je imati povoljnu obrazovnu strukturu koja čini potencijal daljnjeg razvoja. Preduvjet tome je prepoznavanje važnosti obrazovanja i samog koncepta cjeloživotnog obrazovanja pri čemu je bitno usustavljivati obrazovanje kako bi se potaknulo stanovništvo na učenje u svim fazama života.

1.3.2. Školstvo i kultura

Gradovi i općine LAG-a mogu se pohvaliti bogatim kulturnim životom koji seže daleko u prošlost. U prilog ovoj izjavi govore brojne općinske/gradske knjižnice i čitaonice. Naime, već 38 godina nakon prve čitaonice u Varaždinu, 1876. godine, osnovana je Čitaonica u Svetom Križu Začretju.

Prema podacima upisnika Ministarstva kulture na području LAG-a, kao i na području KKŽ-a zastupljene su 3 vrste knjižnica, narodne, školske i specijalne.

	Ukupni broj knjižnica	Narodna knjižnica	Školska knjižnica	Specijalna knjižnica
LAG	21	5	14	2
KKŽ	54	13	38	3

Tablica 20 – Vrsta i broj knjižnica na području LAG-a 2015.

Izvor: Registar Ministarstva kulture, 2015.

Galerije, kulturni centri i koncertne dvorane upotpunjuju kulturnu infrastrukturu LAG-a. U bogatom kulturno-umjetničkom životu LAG-a sudjeluje niz aktivnih udruga te se održavaju brojne kulturne manifestacije koje su uglavnom vezane za oživljavanje starih zanata, ekstenzivne poljoprivrede te narodnih običaja (Branje grozdja, npr.).

Obrazovna infrastruktura relativno je razvijena sa zastupljenošću većine obrazovnih institucija na području LAG-a. Samo na području Općine Zagorska Sela ne postoji ni jedna obrazovna institucija dok na cjelokupnom području LAG-a nema institucija visokog obrazovanja čiji su osnivači privatne ili pravne osobe tj. jedinice lokalne i regionalne samouprave s područja LAG-a iako postoje brojni studijski programi, o kojima je nešto više rečeno u nastavku teksta.

	Predškolski odgoj	Osnovna škola	Područna osnovna škola	Srednja škola	Više obrazovanje***
LAG	11	12	20	11	0

Jedna je ustanova za predškolski odgoj za djecu s invaliditetom, Jedna od dvije je osnovna glazbena škola. Postoje 3 srednje škole sa 7 programa.

*** Broj visoko-obrazovnih institucija osnovanih od strane JLS-a ili drugih privatnih i pravnih osoba na području LAG-a

Tablica 21 - Obrazovna infrastruktura na području LAG-a Zagorje - Sutla, 2015. godina

Izvor: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2015.

U Gradu Zaboku, djeluje nekoliko dislociranih studija, odnosno vanjskih centara. Grad Zabok kao istaknuto obrazovno središte prepoznao je obrazovanje kao dio svojih razvojnih prioriteta koji mogu u velikoj mjeri pridonijeti ekonomskom razvitku regije, osiguranju društvene stabilnosti te kulturne prepoznatljivosti Grada. Osim u Zaboku, studiji postoje u Krapini i Pregradi, a od ukupnog broja studenata na svim ovim studijima, odnosno 1.601, u akademskoj godini 2013/2014., na studijima u Zaboku ih je 1.200, odnosno 75 posto. Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu iz Opatije

Sveučilišta u Rijeci u suradnji s Pučkim otvorenim učilištem Zabok djeluje na području Grada. S obzirom na profil fakulteta i potrebe cijele regije za razvojem svih oblika turizma, postoji vrlo velika zainteresiranost za ovaj obrazovni program. Trenutačno se nastava odvija prema Bolonjskom procesu na preddiplomskom i diplomskom i sveučilišnom studiju, a u akademskoj godini 2013/2014. ukupno je 845 studenata, od čega 20 posto čine studenti s područja Krapinsko-zagorske županije. Fakultet za organizaciju i informatiku iz Varaždina također je otvorio svoj vanjski centar u Zaboku u suradnji s Pučkim otvorenim učilištem Zabok zbog potrebe KKŽ-a. Na inicijativu Pučkog otvorenog učilišta Zabok u suradnji s Učiteljskim fakultetom iz Osijeka otvoren je studij za Psihološko-pedagošku i didaktičko-metodičku izobrazbu. Na ovaj studij je upisano 93 studenata, od čega je 43 s područja Krapinsko-zagorske županije. Također, Pučko otvoreno učilište Zabok surađuje kao vanjski logistički centar s Visokom poslovnom školom s pravom javnosti Višnjan, na koju je upisano 67 studenata, među kojima je 34 s područja Krapinsko-zagorske županije.

Vidljivo je da se broj djece u osnovnoškolskoj dobi smanjuje, a jednako se događa i na srednjoškolskoj razini. **Uvjeti rada odgojno-obrazovnih ustanova nisu optimalni te postoji problem neujednačenosti izvođenja nastave što onemogućuje realizaciju jednakih obrazovnih šansi za svu djecu.** S obzirom na to da postoje razlike u prostornim uvjetima, opremljenosti odgojno-obrazovnih ustanova i kadrovskoj ekipiranosti, vrlo je bitno usuglasiti prioritete u suradnji s poslovnim i gospodarskim dionicima regije.

1.3.3. Civilno društvo

U Registru udruga Republike Hrvatske, na području LAG-a Zagorje – Sutla ukupno je registrirano 505 **nevladinih organizacija**, što čini 38% ukupnog broja udruga Krapinsko-zagorske županije. Kao i u drugim LAG-ovima i županijama, udruge civilnog društva iznimno su značajne za razvoj lokalnih zajednica kao i samog LAG-a. Na području su prisutne udruge iz različitih sektora koje su usmjerene ostvarenju ciljeva u području turizma, poljoprivrede, kulture i dr.

	Broj udruga	Turizam	Socijalna djelatnost	Sport	Kultura i umjetnost	Održivi Razvoj	Ljudska prava	Poljoprivreda	Braniteljska pitanja
LAG	505	2	35	87	75	12	26	24	8

Tablica 22 – Djelatnosti udruga na području LAG Zagorje - Sutla, 2015. godina

Izvor: Registar udruga Republike Hrvatske, 2015. godina

2. Analiza razvojnih potreba i potencijala područja uključujući SWOT analizu

SWOT analiza izrađena je koristeći participativni pristup u radu radne skupine za izradu Strategije. Pri izradi analize, članovi su se vodili **načelima sveobuhvatnosti** (SWOT se odnosi na sva područja obuhvaćena osnovnom analizom kao temeljem za utvrđivanje trenutnog stanja razvijenosti LAG-a Zagorje - Sutla) te **svrsishodnosti** (SWOT je izrađen ciljano kako bi se istaknule sve prednosti i nedostaci, pri čemu, sukladno CLLD pristupu, LAG Zagorje - Sutla cilja maksimizirati svoje prednosti kako bi se postigla viša razina društveno-gospodarskog razvoja). Sve tvrdnje u SWOT analizi temelje se na statističkim podacima, relevantnim pokazateljima koje su prikupile nadležne institucije. U izradi ove analize svi članovi radne skupine vodili su se pristupom „**odozdo prema gore**“ kako bi osigurali da lokalni akteri sudjeluju u donošenju odluka i određivanju prioriteta koji se trebaju primjenjivati na području LAG-a Zagorje - Sutla. Time je aktivno i konkretno primijenjena 2. temeljna značajka CLLD pristupa. SWOT analiza izrađena je na jednom tematskom sastanku Upravnog odbora LAG-a Zagorje - Sutla, kroz dva sastanka radne skupine te koristeći alat spotbe.com na internetu putem kojeg su se razmjenjivale ideje sa širim krugom dionika. SWOT analiza prošla je kroz proces javnih konzultacija putem internet portala LAG-a Zagorje - Sutla te su svi zaprimljeni komentari analizirani i uvršteni u

završnu verziju dokumenta. Integrirana verzija SWOT analize u kojoj je objašnjena svaka tvrdnja nalazi se u **Dodatku 5**. Poštivanjem temeljnih načela, a imajući u vidu nalaze osnovne analize i zaključke pretočene u SWOT analizu, LAG je definirao **glavne razvojne koncepte, odnosno potrebe i potencijale područja LAG-a**:

1. Očuvanje, valorizacija i stavljanje u funkciju prirodne i kulturne baštine kroz razvoj održivog turizma – kvaliteta prirodnih resursa (zrak, voda, okoliš) te postojeća lokalna infrastruktura u službi održivog razvoja;
2. Povećanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora stvaranjem dodane vrijednosti proizvoda povezivanjem lokalnih proizvođača, iskorištavanjem potencijala lokalnog tržišta uz veći fokus na zeleno gospodarstvo i nove tehnologije;
3. Umrežavanje i razmjena iskustva stanovnika LAG-a, poticanje na solidarnost i ostvarivanje jednakih mogućnosti svih stanovnika LAG-a, a u funkciji podizanja kvalitete života.

OPĆE ZEMLJOPISNE ZNAČAJKE PODRUČJA	
SNAGE	SLABOSTI
Povoljan geo-prometni položaj LAG-a	Nedovoljna iskorištenost kulturno-povijesnih značajki
Značajne poljoprivredne površine za voćarstvo i vinogradarstvo	Najveći udio nerazvrstanih cesta po stanovniku u općini Zagorska Sela
Bogatstvo termalnih izvora	Većina lokalnih cesta, a dijelom i državne ceste, ne udovoljavaju minimalnim uvjetima za dani rang prometnica
Pogodna klimatska obilježja	Nerazvijen sustav širokopojasnog interneta
Bogata kulturna baština	Niska priključenost stanovnika LAG-a na sustav odvodnje
NATURA 2000 područje biološke raznolikosti	Nedostatak financijskih sredstava za očuvanje i zaštitu prirodne i kulturno-povijesne baštine
Blizina zračne luke	Izoliranost pojedinih naselja predstavlja problem u uređenju naselja i planiranju prostora
Uređen sportski aerodrom	Prirodna baština je (naročito šume u privatnom vlasništvu) nedovoljno istražena i zaštićena
Planirano koordinirano prikupljanje i gospodarenje otpadom	Nedovoljna iskorištenost OIE
Razvijena mreža društvene / javne infrastrukture	Nedovoljno ulaganja u modernizaciju i dodatno opremanje objekata društvene infrastrukture
PRILIKE	PRIJETNJE
Razvoj posebnih oblika turizma	Smanjenje broja stanovnika LAG-a
Uvođenje obnovljivih izvora energije u kućanstva, javne objekte i gospodarske objekte	Stanovništvo disperzirano po udaljenim naseljima
Fondovi za razvoj infrastrukture, zaštitu okoliša i prirode / Program mreže NATURA 2000	Klimatske promjene uzrokuju poplave i klizišta
Uređenje šuma i šumskih putova kroz Program ruralnog razvoja	Nedostatak zajedničkog pristupa korištenja kulturno-povijesne baštine
Uređenje nerazvrstanih cesta kroz alternativne izvore financiranja	Ugroženost šuma
Koristiti potencijal prekogranične suradnje s Republikom Slovenijom s obzirom na geoprometni položaj LAG-a	Niska kvaliteta i izgrađenost prometne infrastrukture u željezničkom prometnom sustavu

Unaprijediti prepoznatljivost hrvatskog Zagorja (Donjeg Zagorja kao jedinstvenog <i>brenda</i>)	Ograničenost utjecaja JLS-a na dinamiku izgradnje sustava vodoopskrbe i odvodnje
Izgradnja vodovodne i kanalizacijske mreže kroz korištenje Programa ruralnog razvoja	
Dodatni razvoj društvene infrastrukture u kombinaciji s turističko-rekreativnim sadržajima	
Potencijal ulaganja u OIE s naglaskom na termalne izvore, biomasu i solarnu energiju.	
GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA	
SNAGE	SLABOSTI
Visok stupanj razvijenosti	2 jedinice lokalne samouprave spadaju u potpomognuta područja
Stopa nezaposlenosti ispod županijskog prosjeka	Pad broja isporučitelja mlijeka
Smanjenje broja nezaposlenih	Mali broj zadruga
Velik broj PG-a	Rasparceliranost zemljišta
Postojanje autohtonih sorti vina	Neravnomjeran gospodarski razvoj
PRILIKE	PRIJETNJE
Pogodni uvjeti za razvoj vinarstva i vinogradarstva	Nizak udio prihoda od poljoprivrede u proračunima JLS
Fondovi EU-a na raspolaganju za proizvodnju, marketing i plasman vina, za povrćarstvo, voćarstvo i stočarstvo	Niski prinosi u ratarstvu
Udruživanje u proizvođačke grupe	Pad broja proizvođača mlijeka
Daljnji razvoj voćarstva i vinogradarstva	Smanjenje broja dolazaka i noćenja u pojedinim
Razvoj integrirane i ekološke poljoprivrede	Kašnjenje u objavi natječaja s nacionalne razine za financiranje provedbe projekata u sektoru poljoprivrede i šumarstva
Razvoj turističko-rekreativnih sadržaja	
Daljnji razvoj poslovnih zona	
DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE ZNAČAJKE PODRUČJA	
SNAGE	SLABOSTI
Velik broj udruga	Nizak udio stanovništva s visokim obrazovanjem
Bogat kulturno-umjetnički život LAG-a	Pad broja stanovnika
PRILIKE	PRIJETNJE
Ponuda dodatnih oblika obrazovanja	Koncentracija stanovništva u urbanim sredinama
Stjecanje konkretnih radnih vještina mladih kroz programe osposobljavanja	Starenje stanovništva
Programi za razvoj socijalne infrastrukture	

3. Ciljevi i aktivnosti razvoja

SWOT analiza ukazala je da područje LAG-a obiluje prirodnom i kulturnom baštinom koja nije dovoljno iskorištena u svrhu podizanja kvalitete života lokalnog stanovništva i prepoznatljivosti ruralnog područja. Ekonomija u ruralnom području okarakterizirana je brojnim poljoprivrednim gospodarstvima koji djeluju u sektoru govedarstva, svinjogojstva, ratarstva, povrćarstva, voćarstva i cvjećarstva te je prepoznata znatna koncentracija ponuditelja turističkih usluga. Područje obiluje termalnom vodom koja se iskorištava u lječilišne i turističke svrhe. Lokalna infrastruktura pruža dobre

polazišne osnove za stvaranje kvalitetne mreže lokalnih, javnih prostora za stanovništvo poput mreže biciklističkih i pješačkih staza kao dopunskih sadržaja turističkoj infrastrukturi, dječja igrališta, domovi kulture i slično. Primarni cilj razvoja lokalne infrastrukture u funkciji je podizanja životnog standarda kako bi se dodatnom ponudom sadržaja u ruralnom prostoru zadržalo stanovništvo i spriječio njihov daljnji odlazak te depopulacija. Glavni izazov LAG-a Zagorje - Sutla leži u pronalasku ravnoteže između jakih strana koje LAG ima kao relativno razvijeno područje u cjelini i neujednačenosti u razvoju mikropodručja. Smanjenje razlika među tim mikropodručjima te time dodano jačanje cjelokupne zajednice LAG-a izazov je koji će biti obuhvaćen intervencijama predstavljenima u ovoj strategiji.

U svom razvoju i provođenjem zadanih aktivnosti kroz pojedine prioritete razvoja, LAG Zagorje - Sutla vodi se za **temeljnim načelima razvoja**:

- Participativnost – sustavno djelovanje privatnog, javnog i civilnog sektora za održivi razvoj kroz pristup „odozdo prema gore“ kako bi se ostvarili ciljevi razvoja kojima se želi ojačati kvaliteta života svih stanovnika LAG-a Zagorje - Sutla.
- Inovativnost – snage i prilike razvoja LAG-a žele se maksimizirati provođenjem inovativnih i kreativnih aktivnosti kojima se želi potaknuti i motivirati pojedince i zajednice na proaktivno i usmjereno djelovanje.
- Solidarnost – solidarnost stanovnika LAG-a prema osjetljivim skupinama, poštivanje i uvažavanje različitosti pojedinaca i skupina te poticanje njihovog proaktivnog djelovanja kao temelj zajedništva osnova je očuvanja temeljnih životnih vrednota stanovnika LAG-a.
- Otvorenost – LAG želi njegovati otvorenost prema drugim područjima – međuregionalno i transnacionalno, poticati suradnju u svrhu razmjene iskustva i primjera dobre prakse, a kako bi se inovativni pristupi, aktivnosti i akcije provodile na području LAG-a.

Strategija razvoja LAG-a Zagorje-Sutla **direktno doprinosi ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike** kroz aktivnosti navedene u ciljevima 1., 2. i 4 i to na način da se potiče povećanje poljoprivredne proizvodnje primjenjujući tehnološka dostignuća, poboljšanja proizvodnosti i učinkovitijeg korištenja proizvodnih izvora, posebno radne snage, osiguranje životnog standarda poljoprivrednika, osobito povećanje prihoda pojedinaca angažiranih u poljoprivredi te stabilizacija tržišta i stalna opskrba kupaca zdravstveno ispravnim i kvalitetnim proizvodima po primjerenim cijenama. Razvojna vizija LAG-a predstavlja jasnu definiciju prostora LAG-a Zagorje - Sutla koja će se ostvariti do 2020. godine. Ona proizlazi iz osnovne analize, SWOT analize, definiranih temeljnih načela razvoja i odabira razvojnih koncepata. Radna skupina za izradu LRS-a predložila je nekoliko razvojnih vizija između kojih je odabrana ona koja najbolje ocrtava željeno stanje i pojavnost LAG-a u budućnosti.

VIZIJA RAZVOJA LAG-a ZAGORJE - SUTLA

LAG Zagorje - Sutla prostor je participacije javnog, privatnog i civilnog sektora koji omogućuju kvalitetan život stanovnika uz poticanje kreativnosti, inovativnosti i socijalne pravednosti. Tradicionalni poljoprivredni proizvodi njegovani u zelenim bregima Zagorja, zalijevani očuvanim izvorima vode, obrađivani rukama mladih i iskusnih poljoprivrednika, nastali na višestoljetnoj kulturi i ponuđeni u toplom ambijentu zagorske kleti i urbanim odmorištima koja potiču povezivanje ruralnih i urbanih prostora, obilježja su prijateljske regije Zagorja. Polazeći od razvojnih potreba i prilika, a imajući u vidu ispunjenje vizije, radna skupina za izradu LRS-a predložila je temeljne ciljeve razvoja – 5 ciljeva.

U nastavku je dan pregled ciljeva i aktivnosti razvoja s navedenim tipovima operacija. Detaljan opis Ciljeva, Aktivnosti i Tipova operacija koji uključuje očekivane rezultate, definiranje korisnika, indikatore za praćenje provedbe te kriterije odabira nalazi se u **Dodatku 6**. Detaljan popis indikatora za praćenje provedbe po pojedinom cilju / mjeri / tipu operacija nalazi se u **Dodatku 7**.

CILJ 1 - Promoviranje uspješnog i održivog gospodarstva na području LAG-a	Aktivnost 1.1. - Ulaganje u unapređenje i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	Tip operacije 1.1.1. - Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava (PRR Podmjera 4.1.1.)
		Tip operacije 1.1.2. - Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš (PRR Podmjera 4.1.2.)
		Tip operacije 1.1.3. - Korištenje obnovljivih izvora energije (PRR Podmjera 4.1.3.)
	Aktivnost 1.2. - Ulaganje u povećanje preradbenih kapaciteta poljoprivrednih operacija	Tip operacije 1.2.1. - Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima (PRR Podmjera 4.2.1.)
	Aktivnost 1.3. - Ulaganje u povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava	Tip operacije 1.3.1. - Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima (PRR Podmjera 6.1.)
		Tip operacije 1.3.2. - Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava (PRR Podmjera 6.3.)
CILJ 2 - Diversifikacija poljoprivrednih aktivnosti uz inkluzivno ruralno područje	Aktivnost 2.1. - Ulaganja u razvoj novih i postojećih nepoljoprivrednih usluga	Tip operacije 2.1.1. - Potpora ulaganja u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti (PRR Podmjera 6.2.)
		Tip operacije 2.1.2. - Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima (PRR Podmjera 6.4.)
CILJ 3 - Podrška održivom razvoju prostora kao temelj života budućih generacija	Aktivnost 3.1. - Potpora za lokalnu društvenu infrastrukturu	Tip operacije 3.1.1. - Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu (PRR Podmjera 7.4.)
	Aktivnost 3.2. - Potpora održivom korištenju šuma i razvoj šumske infrastrukture	Tip operacije 3.2.1. - Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture (PRR Podmjera 8.5.2.)
CILJ 4 - Jačanje lokalnog tržišta i prepoznatljivosti prostora LAG-a	Aktivnost 4.1. - Poticanje uspostave proizvođačkih organizacija i grupa (te zadruga)	Tip operacije 4.1.1. - Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija (PRR Podmjera 9.1.)
	Aktivnost 4.2. - Razvoj kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta kroz suradnju lokalnih proizvođača i njihovih udruženja	Tip operacije 4.2.1. - Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta (PRR Podmjera 16.4.)
CILJ 5 - Potpora održivom razvoju lokalnog područja LAG-a	Aktivnost 5.1. - Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS-a	Tip operacije 5.1.1. - Provedba operacija unutar CLLD strategije (PRR Podmjera 19.2.)
		Tip operacije 5.1.2. - Tekući troškovi i animacija (PRR Podmjera 19.4.)
	Aktivnost 5.2. - Umrežavanje i uspostava suradnje sa srodnim organizacijama	Tip operacije 5.2.1. - Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a (PRR Podmjera 19.3.)

3.1. Opis Ciljeva, Aktivnosti i Tipova operacija koji uključuje očekivane rezultate, te indikatore za praćenje provedbe

Strateški cilj 1	PROMOVIRANJE USPJEŠNOG I ODRŽIVOG GOSPODARSTVA NA PODRUČJU LAG-a			
Objasnenje cilja	<p>Osnovna analiza i SWOT analiza pokazale su da je podruđe LAG-a Zagorje - Sutla bogato značajnim poljoprivrednim površinama koje su pogodne za voćarstvo i vinogradarstvo. Iako su prigorja najvećim dijelom prekrivena šumama, pojasevi većih visina imaju osunčana, kvalitetna tla s mogućnošću daljnjeg razvoja voćarstva. Podruđe LAG-a karakterizirano je i velikim brojem PG-ova (39% PG-a KZZ), no vidljiv je pad broja proizvođača i isporučitelja mlijeka, ratarstvo je u funkciji proizvodnje stočne hrane sa smanjenim prinosima, stanovništvo se tradicionalno bavim poljoprivredom za potrebe opskrbljivanja obiteljskih gospodarstava što uzrokuje i nizak udio prihoda od poljoprivrede. S druge strane, prisutan je razvoj integrirane i ekološke poljoprivrede. Iako je Krapinsko-zagorska županija u cijelosti uključena u mjere Fonda za energetska učinkovitost putem kojeg se ostvaruju značajna ulaganja u poticanje primjene mjera energetske učinkovitosti u gospodarskim djelatnostima, i dalje je prisutna nedovoljna iskorištenost OIE koja je vidljiva u činjenici da je električna energija i dalje glavni energent. Ovim ciljem želi se poboljšati rezultate poljoprivrednih gospodarstava kroz poticanje restrukturiranja i modernizaciju proizvodnje, a s ciljem poljoprivredne diversifikacije i povećanja tržišnog sudjelovanja. Prelazak na tržišno usmjerenu proizvodnju doprinijet će se održivosti PG-a, poticat će se integracija primarnih proizvođača u poljoprivredno-prehrambeni lanac, poticat će se korištenje otpadaka iz poljoprivrede, a kako bi se potaknulo korištenje obnovljivih izvora energije.</p>			
Financijska alokacija % do 2020. godine	44,49% sredstava LAG-a ostvarenih kroz Podmjeru 19.2. PRR RH			
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Prošireni proizvodni kapaciteti poljoprivrednih proizvođača • Modernizacija farmi • Poboljšana kvaliteta poljoprivrednih proizvoda • Primjena inovacija u poljoprivrednoj proizvodnji te korištenje moderne tehnologije • Uspostavljena mala, održiva poljoprivredna gospodarstva • Povećan broj mladih nositelja poljoprivrednih gospodarstava 			
Izlazni pokazatelji strateškog cilja odnosno očekivanih rezultata*	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost (2014.)	Provjera rezultata (2018.)	Ciljana vrijednost (2023.)
	Broj poljoprivrednih gospodarstava kojima je dodijeljena potpora za ulaganje u modernizaciju ili restrukturiranje	0 (kroz LRS ili aktivnosti LAG-a do sad nisu financirani projekti ovog tipa)	2	24
Doprinosi prioritetima i fokus područjima PRR	P2	P3		P5
	Fokus područje: 2A)	Fokus područje: 3A)		Fokus područje: 5C), 5D)
Naziv aktivnosti 1.1.	Ulaganja u unapređenje i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava			

<p>Obrazloženje aktivnosti</p>	<p>Svrha ove aktivnosti je osuvremenjivanje poljoprivrednih gospodarstava zbog povećanja poljoprivredne proizvodnje, kvalitete poljoprivrednih proizvoda, konkurentnosti gospodarstava te širenja tržišta. Ujedno, operacijama će se poticati adekvatno gospodarenje stajskim gnojem zbog poštivanja Nitrata direktive te zaštite okoliša i voda. Sukladno strategiji EUROPA 2020 i definirana tri općenita cilja ZPP-a za 2014. – 2020. godinu, Aktivnost 1.1. LRS-a LAG-a Zagorje - Sutla doprinosi poticanju konkurentnosti poljoprivrede i osiguravanju održivog upravljanja prirodnim resursima i akcija protiv klimatskih promjena. Tipovi operacija definirani u okviru ove Aktivnosti doprinose fokus području 2A (poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja tržišnog sudjelovanja i usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije), 5C (olakšavanje opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije, nusproizvoda, otpada, ostataka i drugih neprehrambenih sirovina u svrhu biogospodarenja) i 5D (smanjenje emisije stakleničkih plinova i amonijaka iz poljoprivrede) Programa ruralnog razvoja, odnosno prioritetima 2 (poboljšanje održivosti i konkurentnosti poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama) i 5 (promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika, otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru).</p>						
<p>Odgovorni za provedbu Aktivnosti</p>	<p>Nositelji aktivnosti su stručne službe LAG-a zadužene za pripremu natječajne dokumentacije, objavu poziva, administrativnu kontrolu te provjeru projektnog dosjea. U nositelje ubrajamo i povjerenstvo za odabir projekata koje će izvršiti kvalitativnu provjeru projekata. Stručne službe potom upućuju projektne prijedloge u Agenciju za plaćanja te ukoliko se projekti odobre, provode kontrolu i nadzor projekata. Odgovorni nositelji ove Aktivnosti su i svi konzultanti i potporne institucije koje sudjeluju u pripremi projekata za krajnje korisnike.</p>						
<p>Vremensko razdoblje za provedbu Aktivnosti i procijenjeni broj projekata</p>	<p>2014. godina</p>	<p>2015. godina</p>	<p>2016. godina</p>	<p>2017. godina</p>	<p>2018. godina</p>	<p>2019. godina</p>	<p>2020. godina</p>
<p>Popis tipova operacija za provedbu Aktivnosti</p>	<p>TO 1.1.1. - Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava (tip operacije 4.1.1. PRR RH) TO 1.1.2. - Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš (tip operacije 4.1.2. PRR RH) TO 1.1.3. - Korištenje obnovljivih izvora energije (tip operacije 4.1.3. PRR RH)</p>						
<p>Naziv aktivnosti 1.2.</p>	<p>Ulaganje u povećanje preradbenih kapaciteta poljoprivrednih operacija</p>						
<p>Obrazloženje aktivnosti</p>	<p>Operacije se odnose na povećanje prerađenih poljoprivrednih proizvoda, povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima, uvođenje novih tehnologija zbog povećanja konkurentnosti gospodarstava te lakšeg opstanka na tržištu. Akcijama će se poticati proizvodnja energije na poljoprivrednim gospodarstvima transformacijom većih količina otpada u iskoristiv izvor energije te povećanje dobiti od poljoprivredne proizvodnje. Aktivnost 1.2. doprinosi ostvarenju cilja ZPP-a koji se odnosi na jačanje konkurentnosti poljoprivrede, a posredno, kroz poticanje mjera energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije, stvaranju akcija protiv klimatskih promjena. Tipovi operacija koji su planirani kroz ovu Aktivnost doprinose ostvarenju fokus područja 3A (Poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno</p>						

	- prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodanom vrijednošću poljoprivrednih proizvoda, promoviranjem na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupinama proizvođača i organizacija te međustrukovnih organizacija) Programa ruralnog razvoja RH te fokus području 5C (olakšavanje opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije, nusproizvoda, otpada, ostataka i drugih neprehrambenih sirovina u svrhu biogospodarenja).						
Odgovorni za provedbu Aktivnosti	Nositelji aktivnosti su stručne službe LAG-a zadužene za pripremu natječajne dokumentacije, objavu poziva, administrativnu kontrolu te provjeru projektnog dosjea. U nositelje ubrajamo i povjerenstvo za odabir projekata koje će izvršiti kvalitativnu provjeru projekata. Stručne službe potom upućuju projektne prijedloge u Agenciju za plaćanja te ukoliko se projekti odobre, vrše kontrolu i nadzor projekata.						
Vremensko razdoblje za provedbu Aktivnosti i procijenjeni broj projekata	2014. godina	2015. godina	2016. godina	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2020. godina
	0	0	0		0		0
Popis tipova operacija za provedbu Aktivnosti	TO 1.2.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima						
Naziv aktivnosti 1.3.	Ulaganje u povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava						
Obrazloženje aktivnosti	Tipovi operacija koji se potiču odnose se na razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava zbog povećanja poljoprivredne proizvodnje te podizanja njihove konkurentnosti na tržištu poljoprivrednih proizvoda i učinkovitije proizvodnje. Želi se povećati broj mladih poljoprivrednika zbog povećanja poljoprivredne proizvodnje te zadržavanja mladih u ruralnim sredinama i osiguranja dohotka. Uravnotežen razvoj ruralnih gospodarstava te stvaranje i zadržavanje radnih mjesta jedan je od ciljeva Strategije EUROPA 2020. Aktivnostima koje se predviđene kroz ovaj cilj doprinjet će se ostvarenju zadanih rezultata prioriteta 2 (poboljšanje održivosti i konkurentnosti poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama) te prioriteta 6 (promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima). Realizacijom projekata izravno će se utjecati na postizanje ciljeva fokus područja 2A (poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja tržišnog sudjelovanja i usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije) i 2B (olakšavanje ulaska poljoprivrednika s odgovarajućom izobrazbom u sektor poljoprivrede i generacijske obnove.						
Odgovorni za provedbu Aktivnosti	Nositelji aktivnosti su stručne službe LAG-a zadužene za pripremu natječajne dokumentacije, objavu poziva, administrativnu kontrolu te provjeru projektnog dosjea. U nositelje ubrajamo i povjerenstvo za odabir projekata koje će izvršiti kvalitativnu provjeru projekata. Stručne službe potom upućuju projektne prijedloge u Agenciju za plaćanja te ukoliko se projekti odobre, vrše kontrolu i nadzor projekata. Odgovorni nositelji ove Aktivnosti su i svi konzultanti i potporne institucije koje sudjeluju u pripremi projekata za krajnje korisnike.						
Vremensko razdoblje za provedbu Aktivnosti i procijenjeni broj	2014. godina	2015. godina	2016. godina	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2020. godina
	0	0	0		16	3	0

projekata							
Popis tipova operacija za provedbu Aktivnosti	TO 1.3.1. - Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima TO 1.3.2. - Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava						
Strateški cilj 2	DIVERSIFIKACIJA POLJOPRIVREDNIH AKTIVNOSTI UZ INKLUZIVNO RURALNO PODRUČJE						
Obrazloženje cilja	Demografska obnova ruralnih područja jedan je od ciljeva Programa ruralnog razvoja. Kako bi se potaknuo ostanak mladih u ruralnim područjima odnosno njihov povratak iz gradova, nužno je osigurati primjerene životne i radne uvjete. Analiza stanja pokazala je da na području LAG-a Zagorje - Sutla postoji razvijena mreža javne infrastrukture (društvene) koja je glavni preduvjet za uspjeh i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti (oblika turizma) na ruralnom području. Ujedno, izoliranost naselja i disperziranost se može iskoristiti u razvoju ruralnog turizma koji je vezan uz prirodnu baštinu. Na taj način može se unaprijediti prepoznatljivost Hrvatskog zagorja kao jedinstvenog brenda. Bogat kulturno-umjetnički život te brojne kulturne manifestacije prisutne na području LAG-a mogu se iskoristiti za nadopunjavanje turističke ponude. Iako je prisutno smanjenje broja nezaposlenih na području LAG-a, primjetan je konstantan pad broja stanovnika, starenje stanovništva te koncentracija stanovnika u urbanim sredinama, ali i disperzija stanovništva po udaljenim naseljima što zahtijeva dodatne napore u planiranju prostora. Na području LAG-a posluje više od 39% ukupnog broja OPG-ova na području Krapinsko-zagorske županije, a vidljivo je da je i 8.9% nositelja OPG-a mlađe od 40 godina. Stoga je svrha ove mjere omogućiti poljoprivrednicima ulaganja u stvaranje konkurentne i održive poljoprivredne proizvodnje, ali i zapošljavanje i izvan poljoprivrednih zanimanja, odnosno razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti na gospodarstvima.						
Financijska alokacija % do 2020. godine	9,88% sredstava LAG-a ostvarenih kroz Podmjeru 19.2. PRR RH						
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljene nove nepoljoprivredne aktivnosti na gospodarstvima • Razvijene postojeće nepoljoprivredne aktivnosti na gospodarstvima • Stvorena nova radna mjesta 						
Izlazni pokazatelji strateškog cilja odnosno očekivanih rezultata*	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost (2014.)	Provjera rezultata (2018.)	Ciljana vrijednost (2023.)			
	Broj(gospodarstava) koji primaju potporu za ulaganja u nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnim područjima	0 (kroz LRS ili aktivnosti LAG-a do sad nisu financirani projekti ovog tipa)	0	3			
	Radna mjesta stvorena u projektima za koje je dodijeljena potpora	0 (kroz LRS ili aktivnosti LAG-a do sad nisu financirani projekti ovog tipa)	0	2			
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR	P6 Fokus područje: 6A)						

Naziv aktivnosti 2.1.	Ulaganja u razvoj novih i postojećih nepoljoprivrednih usluga						
Objašnjenje aktivnosti	Operacije se odnose na povećanje novih nepoljoprivrednih djelatnosti zbog uvođenja novih dodatnih sadržaja na poljoprivrednim gospodarstvima te osiguranje povećanog dohotka i opstanka na tržištu te povećanje postojećih nepoljoprivrednih djelatnosti zbog podizanja konkurentnosti postojeće ponude te prepoznatljivosti na tržištu. Aktivnost 2.1. i tipovi operacija unutar Cilja 2 odnose se na potporu razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima. Tipovi aktivnosti su tako osmišljeni da doprinose ostvarenju prioriteta 6 PRR-a RH (primicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima), a konkretno fokus području 6A (olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja malih poduzeća i otvaranje radnih mjesta).						
Odgovorni za provedbu Aktivnosti	Nositelji aktivnosti su stručne službe LAG-a zadužene za pripremu natječajne dokumentacije, objavu poziva, administrativnu kontrolu te provjeru projektnog dosjea. U nositelje ubrajamo i povjerenstvo za odabir projekata koje će izvršiti kvalitativnu provjeru projekata. Stručne službe potom upućuju projektne prijedloge u Agenciju za plaćanja te ukoliko se projekti odobre, provode kontrolu i nadzor projekata. Odgovorni nositelji ove Aktivnosti su i svi konzultanti i potporne institucije koje sudjeluju u pripremi projekata za krajnje korisnike.						
Vremensko razdoblje za provedbu Aktivnosti i procijenjeni broj projekata	2014. godina	2015. godina	2016. godina	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2020. godina
	0	0	0	0	0	3	
Popis tipova operacija za provedbu Aktivnosti	TO 2.1.1. - Potpora ulaganja u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti TO 2.1.2. - Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima						
Strateški cilj 3	PODRŠKA ODRŽIVOM RAZVOJU PROSTORA KAO TEMELJ ŽIVOTA BUDUĆIH GENERACIJA						
Objašnjenje cilja	Ruralno područje koje obuhvaća LAG karakterizirano je zaostajanjem u gospodarskom razvoju s niskim dohotkom po glavi stanovnika u odnosu na nacionalni prostor, smanjenim brojem visokoobrazovanog stanovništva u odnosu na nacionalni prosjek te dvije jedinice koje spadaju u 2. skupinu razvijenosti prema Indeksu razvijenosti. Područje LAG-a spada u 3. skupinu po indeksu razvijenosti (83,75% stupanj razvijenosti), no nedovoljna iskorištenost kulturno-povijesnih značajki, iako područje LAG-a obiluje bogatom baštinom, dugogodišnji nedostatak ulaganja u modernizaciju društvene infrastrukture upravo dovodi do neatraktivnosti ruralnog prostora uzrokujući daljnji odljev stanovništva u urbane prostore, daljnje smanjenje broja stanovnika i smanjenu kvalitetu života. Prirodna baština, a naročito šume, nedovoljno je istražena i zaštićena što dovodi do lošeg ukupnog stanja pogotovo privatnih šuma, a to se odražava na njihovu biološku raznolikost i gospodarsku vrijednost. Šume su ugrožene i prekomjernim branjenjem zaštićenih prirodnih vrsta. Iako je razvijena mreža društvene/javne infrastrukture postoje i dodatna izletišta i objekti kulturne baštine, javne infrastrukture (igrališta) koja je potrebno dodatno urediti kroz sustavna ulaganja. Postojeće oblike društvene infrastrukture moguće je dodatno razvijati i kombinirati s turističko-rekreativnim sadržajima pogotovo kroz aktiviranje civilnog društva koje svojim aktivnostima doprinosi ukupnom društvenom razvoju područja. Aktivnostima unutar Cilja 3 doprinijet će se stvaranju životnih preduvjeta za ruralno stanovništvo uz poticanje socio-ekonomskog rasta i zaustavljanje depopulacijskog trenda.						

Financijska alokacija % do 2020. godine	42,15% sredstava LAG-a ostvarenih kroz Podmjeru 19.2. PRR RH						
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Poboľšani životni uvjeti u ruralnim sredinama • Poboľšana dostupnost javnim uslugama koje doprinose boljoj kvaliteti života • Izgrađena mala lokalna infrastruktura • Povećana okolišna vrijednost šuma 						
Izlazni pokazatelji strateškog cilja odnosno očekivanih rezultata*	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost (2014.)		Provjera rezultata (2018.)		Ciljana vrijednost (2023.)	
	Šume/druga šumska područja za koja su sklopljeni ugovori o upravljanju kojima se podupire bioraznolikost (ha)	0 (kroz LRS ili aktivnosti LAG-a do sad nisu financirani projekti ovog tipa)		0		0	
	Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboľšanih usluga / infrastruktura (TO 3.1.1.)	0 (kroz LRS ili aktivnosti LAG-a do sad nisu financirani projekti ovog tipa)		5%		30%	
Doprinosi prioritetima i fokus područjima PRR	P4			P6			
	Fokus područje: 4A)			Fokus područje: 6B)			
Naziv aktivnosti 3.1.	Potpore za lokalnu društvenu infrastrukturu						
Obrazloženje aktivnosti	<p>Razvoj temeljnih usluga i organizacija slobodnog vremena za stanovništvo potiče se s ciljem zadržavanja mladih na ruralnom području te stvaranja kvalitetne društvene infrastrukture i unapređenja kvalitete života. Dugoročni strateški cilj ZPP-a je poticanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih zajednica, a ovim se aktivnostima izravno doprinosi ostvarenju prioriteta 6 PRR-a RH (promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima). Potpore za razvoj društvene infrastrukture u naseljima želi se poboľšati uvjete života u ruralnim područjima što je u skladu s fokus područjem 6B (poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima).</p>						
Odgovorni za provedbu Aktivnosti	Nositelji aktivnosti su stručne službe LAG-a zadužene za pripremu natječajne dokumentacije, objavu poziva, administrativnu kontrolu te provjeru projektnog dosjea. U nositelje ubrajamo i povjerenstvo za odabir projekata koje će izvršiti kvalitativnu provjeru projekata. Stručne službe potom upućuju projektne prijedloge u Agenciju za plaćanja te ukoliko se projekti odobre, provode kontrolu i nadzor projekata. Odgovorni nositelji ove Aktivnosti su i svi konzultanti i potporne institucije koje sudjeluju u pripremi projekata za krajnje korisnike.						
Vremensko razdoblje za provedbu Aktivnosti i procijenjeni broj projekata	2014. godina	2015. godina	2016. godina	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2020. godina
	0	0			10	1	

Popis tipova operacija za provedbu Aktivnosti	TO 3.1.1. - Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu						
Naziv aktivnosti 3.2.	Potpora održivom korištenju šuma i razvoj šumske infrastrukture						
Obrazloženje aktivnosti	Uređenje i promocija šumske infrastrukture s ciljem zaštite i očuvanja šuma kroz stvaranje dodatnih sadržaja za lokalno stanovništvo i ljubitelje prirode ostvarit će se kroz tip operacija predviđenih unutar aktivnosti. Ova aktivnost doprinosi ostvarenju fokus područja 4A te obuhvaća edukaciju, informiranje i podizanje svijesti stanovništva o nužnosti očuvanja šumskih ekosustava. Aktivnosti su u skladu s prioritetom 4 (obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom).						
Odgovorni za provedbu Aktivnosti	Nositelji aktivnosti su stručne službe LAG-a zadužene za pripremu natječajne dokumentacije, objavu poziva, administrativnu kontrolu te provjeru projektnog dosjea. U nositelje ubrajamo i povjerenstvo za odabir projekata koje će izvršiti kvalitativnu provjeru projekata. Stručne službe potom upućuju projektne prijedloge u Agenciju za plaćanja te ukoliko se projekti odobre, provode kontrolu i nadzor projekata. Odgovorni nositelji ove Aktivnosti su i svi konzultanti i potporne institucije koje sudjeluju u pripremi projekata za krajnje korisnike.						
Vremensko razdoblje za provedbu Aktivnosti i procijenjeni broj projekata	2014. godina	2015. godina	2016. godina	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2020. godina
	0	0	0	0	0		
Popis tipova operacija za provedbu Aktivnosti	TO 3.2.1. - Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture						
Popis indikatora Aktivnosti	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost (2014.)		Provjera rezultata (2018.)		Ciljana vrijednost (2023.)	
	Broj operacija (ulaganja) kojima se poboljšava otpornost i ekološka vrijednost šumskih ekosustava (TO 3.2.1.)	0 (kroz LRS ili aktivnosti LAG-a do sad nisu financirani projekti ovog tipa)		0		0	
	Područja obuhvaćena ulaganjima kojima se poboljšava otpornost i ekološka vrijednost šumskih ekosustava (TO 3.2.1.)	0 (kroz LRS ili aktivnosti LAG-a do sad nisu financirani projekti ovog tipa)		0		0	
	Ukupni javni rashodi u EUR (TO 3.2.1.)	0 (kroz LRS ili aktivnosti LAG-a do sad nisu financirani projekti ovog tipa)		0		0 EUR	
Strateški cilj 4	JAČANJE LOKALNOG TRŽIŠTA I PREPOZNATLJIVOSTI PROSTORA LAG-A						
Obrazloženje cilja	Na području LAG-a postoji mali broj zadruga (6) što ukazuje na potrebu daljnjeg jačanja zadrugarstva kako bi pojedinačni proizvođači putem udruživanja zajedno mogli uspješno poslovati. S druge strane, veliki broj PG-a pri čemu se većina stanovništva bavi poljoprivrednom proizvodnjom za svoje potrebe, ukazuje na snažnu priliku za daljnjim umrežavanjem. Aktivnostima predloženim kroz ovaj Cilj će se utjecati na usklađivanje ponude (poljoprivredne proizvodnje) i potražnje (tržištem), a						

	kako bi se ojačali proizvođački kapaciteti, koncentrirala ponuda te stvorila dodana vrijednost u poljoprivredi i ruralnom prostoru. Kroz stvaranje kratkih lanaca opskrbe promovirat će se lokalni proizvodi, njihova tradicijska vrijednost i prepoznatljivost. Time se izravno prodire do krajnjih kupaca i stvara se baza za daljnji razvoj tržišta poljoprivrednih proizvoda.			
Financijska alokacija % % do 2020. godine	2,92% sredstava LAG-a ostvarenih kroz Mjeru 19.2. PRR RH			
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Udružena poljoprivredna gospodarstva s manjom proizvodnjom u proizvođačke grupe • Olakšan izlazak poljoprivrednih gospodarstava na tržište • Konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava • Bolja razmjena informacija, znanja i roba radi proizvodnje/prerade zajedničkih proizvoda u poljoprivredi • Povećano sudjelovanje proizvoda s dodanom vrijednošću na lokalnom tržištu 			
Izlazni pokazatelji strateškog cilja odnosno očekivanih rezultata*	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost (2014.)	Provjera rezultata (2018.)	Ciljana vrijednost (2020.)
	Broj poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za sudjelovanje u programima kvalitete, lokalnim tržištima i kratkim lancima opskrbe te proizvođačkim skupinama/organizacijama	0 (kroz LRS ili aktivnosti LAG-a do sad nisu financirani projekti ovog tipa)	0	10
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR	P3 Fokus područje: 3A)			
Naziv aktivnosti 4.1.	Poticanje uspostave proizvođačkih organizacija i grupa (te zadruga)			
Obrazloženje aktivnosti	Uspostava partnerstva, osnivanje i rad proizvođačkih grupa i organizacija s ciljem zajedničkog plasmana proizvoda na tržište te lakše prodaje proizvoda organizacijom zelenih sajмова, korištenja novih tehnologija i usluga u plasmanu proizvoda na tržište uspostavom web stranice i mobilne aplikacije. Aktivnost 4.1. pridonosi ostvarenju fokus područja 3A (poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodanom vrijednošću poljoprivrednih proizvoda, promoviranjem na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupina proizvođača i organizacija te međustrukovnih organizacija) te konkretno prioritetu 3 (promicanje organizacije lanaca opskrbe hranom, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi). Osnajivanje rada zadruga i osnivanje proizvođačkih organizacija udružiti će male poljoprivrednike te pojačati njihovu konkurentnost na tržištu i ojačati ponudu na lokalnom tržištu poljoprivrednih proizvoda.			
Odgovorni za provedbu Aktivnosti	Nositelji aktivnosti su stručne službe LAG-a zadužene za pripremu natječajne dokumentacije, objavu poziva, administrativnu kontrolu te provjeru projektnog dosjea. U nositelje ubrajamo i povjerenstvo za odabir projekata koje će izvršiti kvalitativnu provjeru projekata. Stručne službe potom upućuju projektne prijedloge u Agenciju za plaćanja te ukoliko se projekti odobre, provode kontrolu i nadzor projekata. Odgovorni nositelji ove Aktivnosti su i svi konzultanti i potporne institucije koje sudjeluju u pripremi projekata za krajnje korisnike.			

Vremensko razdoblje za provedbu Aktivnosti i procijenjeni broj projekata	2014. godina	2015. godina	2016. godina	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2020. godina
	0	0	0	0	0		1
Popis tipova operacija za provedbu Aktivnosti	TO 4.1.1. – Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija						
Naziv aktivnosti 4.2.	Razvoj kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta kroz suradnju lokalnih proizvođača i njihovih udruženja						
Obrazloženje aktivnosti	Razvoj intenzivnije komunikacije između proizvođača i potrošača u pogledu kulturne prepoznatljivosti proizvoda, tradicionalnih načina proizvodnje i podrijetla sastojaka zbog povećanja prodaje proizvoda na lokalnom tržištu i lakšeg plasmana proizvoda do krajnjih potrošača. Ova aktivnost u skladu je s fokus područjem 3A (poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodanom vrijednošću poljoprivrednih proizvoda, promoviranjem na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupina proizvođača i organizacija te međustrukovnih organizacija) te konkretno prioritetu 3 (promicanje organizacije lanaca opskrbe hranom, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi). Cilj je razvijanje kvalitetne komunikacije između proizvođača i potrošača, a kako bi se razvila dodana vrijednost proizvoda te stekla naklonost i lojalnost kupaca.						
Odgovorni za provedbu Aktivnosti	Nositelji aktivnosti su stručne službe LAG-a zadužene za pripremu natječajne dokumentacije, objavu poziva, administrativnu kontrolu te provjeru projektnog dosjea. U nositelje ubrajamo i povjerenstvo za odabir projekata koje će izvršiti kvalitativnu provjeru projekata. Stručne službe potom upućuju projektne prijedloge u Agenciju za plaćanja te ukoliko se projekti odobre, provode kontrolu i nadzor projekata.						
Vremensko razdoblje za provedbu Aktivnosti i procijenjeni broj projekata	2014. godina	2015. godina	2016. godina	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2020. godina
	0	0	0	0	0	0	0
Popis tipova operacija za provedbu Aktivnosti	TO 4.2.1. – Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta						
Strateški cilj 5	POTPORA ODRŽIVOM RAZVOJU LOKALNOG PODRUČJA LAG-a						
Obrazloženje cilja	LAG predstavlja partnerstvo javnog, privatnog i civilnog sektora koji zajednički rade na poboljšanju uvjeta života na području LAG-a. Stoga je nužno konstantno educirati stanovnike područja LAG-a o novim modelima i mogućnostima rasta i razvoja te jačanja kvalitete života, ali usporedo je nužno ispitivati njihove potrebe i viđenje razvoja kako bi se realno stanje odrazilo kroz kvalitetno strukturiranu strategiju razvoja LAG-a. Članove LAG-a i zaposlenike LAG-a potrebno je dodatno usavršavati kako bi mogli djelovati kao motivatori u zajednici, ali i kako bi na kvalitetan način mogli oslušivati potrebe zajednice i osmišljavati kvalitetne odgovore na potrebe zajednice. Velik broj udruga na području LAG-a omogućava da se potiče daljnji socijalno-gospodarski razvoj područja, a kroz daljnji razvoj poslovnih zona i jačanje gospodarskih subjekata moguće je stvoriti mrežu za						

	jasnu artikulaciju socio-ekonomskih uvjeta razvoja. Prilikom razvoju predstavlja i bogata ponuda dodatnih oblika obrazovanja stanovništva čime se jača demografska slika stanovništva. Strateški položaj LAG-(granično područje s Republikom Slovenijom) omogućava stvaranje kvalitetnih veza za provedbu transnacionalnih projekata u kojima se razmjenjuju stavovi, iskustva i primjeri dobre prakse u razvoju poljoprivrede i nepoljoprivrednih djelatnosti. Bogatstvo kulture, prirodnih vrijednosti i očuvanost krajolika dobra su osnova za stvaranje dodatne turističke ponude ili razvoj drugih nepoljoprivrednih djelatnosti na području LAG-a, a oblikovano i temeljeno na primjerima dobre prakse kroz međuteritorijalne i transnacionalne projekte.						
Financijska alokacija % do 2020. godine	5% sredstava od sredstava ostvarenih kroz Podmjeru 19.2. PRR RH za provedbu aktivnosti suradnje – 45.517,50 EUR 25% sredstava od sredstava ostvarenih kroz Podmjeru 19.2. i 19.3. PRR RH za tekuće troškove i animaciju – 238.966,88 EUR						
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Povećana razina edukacije i informiranosti ruralnog stanovništva • Poboľjšani ruralni životni i radni uvjeti • Stvorena nova radna mjesta • Provedeni projekti suradnje 						
Izlazni pokazatelji strateškog cilja odnosno očekivanih rezultata*	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost (2014.)		Provjera rezultata (2018.)		Ciljana vrijednost (2020.)	
	Stvorena/očuvana radna mjesta kroz projekte kojima je dodijeljena potpora (LEADER)	0 (kroz LRS ili aktivnosti LAG-a do sad nisu financirani projekti ovog tipa)		0		4	
Doprinosi prioritetima i fokus područjima PRR	P6 Fokus područje: 6B)						
Naziv aktivnosti 5.1.	Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS-a						
Obrazloženje aktivnosti	Aktivnost se odnosi na edukaciju članova, zaposlenika i volontera LAG-a zbog razmjene i povećanja znanja te bolje osposobljenosti za provedbu LRS-a te organizaciju radionica za lokalne dionike o LRS-u zbog prezentacije aktivnosti LAG-a te povećanja iskorištenosti sredstava predviđenih LRS-om. Provođenjem ove aktivnosti izravno se implementira LEADER pristup u zajednici i to kroz pristup razvoju odozdo prema gore. Glavni preduvjet ispunjenja ciljeva 1 – 4 je jačanje kapaciteta LAG-a, pokrivanje troškova za administriranje provedbe LRS-a te provedbu svih postupaka praćenja i provedbe. Provedba LEADER pristupa doprinijet će dostizanju svih 6 zadanih prioriteta Europske unije, a posebno se ovim operacijama izravno doprinosi fokus području 6B (poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima). LEADER pristup omogućava da se lokalna zajednica uključi u oblikovanje razvoja regije u kojoj živi, a temelji se na jačanju svojih konkurentskih prednosti. Ovim aktivnostima najviše se ostvaruju zadani rezultati prioriteta 6 – promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima.						
Odgovorni za provedbu Aktivnosti	Nositelji aktivnosti su stručne službe LAG-a koje provode natječaje u okviru pojedinih tipova operacija, upravljaju svakodnevnim poslovima LAG-a te organiziraju i provode aktivnosti animacije.						
Vremensko razdoblje za provedbu Aktivnosti	2014. godina	2015. godina	2016. godina	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2020. godina

i procijenjeni broj projekata	0	0			28	7	2
Popis tipova operacija za provedbu Aktivnosti	TO 5.1.1. - Provedba operacija unutar CLLD strategije TO 5.1.2. – Tekući troškovi i animacija						
Naziv aktivnosti 5.2.	Umrežavanje i uspostava suradnje sa srodnim organizacijama						
Obrazloženje aktivnosti	Ova aktivnost obuhvaća sudjelovanje u radu LEADER mreže te sudjelovanje u radionicama/događanjima u organizaciji drugih institucija i organizacija zbog razmjene znanja i iskustava te umrežavanja sa srodnim organizacijama. Sudjelovanje u projektima iz područja djelovanja LAG-a kao partner i/ili nositelj zbog nadogradnje specifičnim znanjima i iskustvima te razvoja područja obuhvaćenog LAG-om doprinjet će provedbi projekata vezanih uz identificirane sektorske teme i fokus područja LAG-a. Ciljevi primjene LEADER pristupa su, između ostalih, stvaranje novih, održivih mogućnosti zarade, diversifikacija gospodarskih aktivnosti, ohrabivanje i razvoj aktivnosti ruralnog stanovništva da zajednički djeluje putem projekata suradnje te prijenos postignuća, iskustava i stručnog znanja te dostupnost informacija i zaključaka. Upravo se kroz Aktivnost 5.2. doprinosi ostvarenju zadanih ciljeva i to kroz stvaranje platforme za suradnju među područja i interesnih skupina. Stoga Aktivnost 5.2. izravno doprinosi fokusu područja 6B (poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima) i prioritetu 6 – promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoj u ruralnim područjima.						
Odgovorni za provedbu Aktivnosti	Nositelji aktivnosti su stručne službe LAG-a koje organiziraju susrete s ciljem poticanja suradnje, pripremaju projekte suradnje. Nositelji aktivnosti su i članovi povjerenstva za ocjenjivanje projektnih prijedloga koji ocjenjuju kvalitetu projekata suradnje.						
Vremensko razdoblje za provedbu Aktivnosti i procijenjeni broj projekata	2014. godina	2015. godina	2016. godina	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2020. godina
	0	0				Realizacija 2 projekta suradnje	Nastavak ealizacije 2 projekta suradnje
Popis tipova operacija za provedbu Aktivnosti	TO 5.2.1. - Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a						

*Detaljan prikaz pokazatelja učinaka koji se prati na godišnjoj razini u svojstvu ostvarenja ciljeva nalazi se u **Dodatku 7**.

3.2. Definiranje korisnika i kriterija prihvatljivosti

Korisnici i kriteriji prihvatljivosti definirani su sukladno Programu ruralnog razvoja i pratećim pravilnicima. Za Cilj 1 i Cilj 2 prihvatljivi korisnici su: Fizičke i pravne osobe u svojstvu nositelja ili člana, upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava te proizvođačke grupe/organizacije iz sektora poljoprivrede. Za Cilj 3: Jedinice lokalne samouprave, Trgovačka društva u većinskom vlasništvu jedinica lokalne samouprave, Javne ustanove neprofitnog karaktera u kojima su osnivači jedinice lokalne samouprave osim javnih vatrogasnih postrojbi, lokalnih i regionalnih razvojnih agencija, Udruge/organizacije civilnog društva i vjerske zajednice koje se bave humanitarnim i društvenim djelatnostima od posebnog interesa za lokalno stanovništvo (isključujući lokalne akcijske grupe) i čije su djelatnosti sukladno ciljnim skupinama i klasifikaciji djelatnosti udruga, povezane s prihvatljivim ulaganjem, Lokalne akcijske grupe koje su odabrane unutar Programa te Šumoposjednici, Trgovačka društva i druge pravne osobe koje sukladno Zakonu o šumama gospodare šumama i šumskim zemljištima u vlasništvu Republike Hrvatske, Udruženje šumoposjednika, Udruge civilnog društva i druge pravne osobe

aktivne u zaštiti prirode. Za Cilj 4: Proizvođačke grupe ili organizacije iz sektora poljoprivrede, u rangu malih i srednjih poduzeća, priznate ili u postupku priznavanja od strane ministarstva nadležnog za poljoprivredu, Pravne osobe iz poljoprivrednog i prehrambenog sektora i njihova udruženja te Druge pravne osobe koje sudjeluju u kratkim lancima opskrbe i drugi relevantni dionici. Za Cilj 5. korisnik je LAG.

Detaljan opis Identifikacija korisnika i kriterija prihvatljivosti, nalazi se u **Dodatku 6**.

3.3. Opis tema planiranih projekta suradnje i način odabira projekata suradnje

LAG Zagorje - Sutla kroz projekte suradnje želi, umrežavanjem i razmjenom primjera dobre prakse, realizirati projekte koji odgovaraju na identificirane potrebe navedene analizi stanja, SWOT analizi te identifikaciji potreba i mogućnosti za daljnji razvoj. Teme koje se žele obrađivati projektima suradnje su:

- jačanje mladih poljoprivrednika na području LAG-a,
- poticanje/ informiranje ranjivih grupa za rad kroz OPG i razvijanje nepoljoprivrednih proizvoda,
- jačanje kapaciteta žena za poduzetništvo kroz razvoj OPG-ova koje za specifičnu proizvodnju i usluge u ruralnom području (npr. proizvodnja kozmetike, suvenira, uzgoj ljekovitog bilja i sl.),
- poticanje osoba u nepovoljnom položaju za uključivanje u društvene i gospodarske aktivnosti na području LAG-a u svrhu suzbijanja socijalne isključenosti i siromaštva,
- financiranje projekata u domeni male infrastrukture kao jačanje kvalitete života stanovnika,
  - jačanje ruralnog turizma te kreiranje inovativnih modela razvoja turizma na području LAG-a
  - poticanje kratkih lanaca opskrbe
- razmjena dobre prakse u provedbi projekata financiranih kroz LRS,
- razvoj međusektorske suradnje i LEADER principa na području LAG-a.

Odabir projekata suradnje te kriteriji bodovanja opisani su u **Dodatku 6** iz kojeg je vidljivo da upravno (izvršno) tijelo LAG- a mora donijeti odluku o pokretanju pripremnih aktivnosti za provedbu planiranog projekta suradnje. Troškovi moraju nastati najduže 18 mjeseci od dana donošenja odluke o pokretanju pripremnih aktivnosti za provedbu planiranog projekta suradnje. Pripreme aktivnosti provode se na području partnera koji planiraju sudjelovati u projektu, a u planirani projekt suradnje moraju biti uključena najmanje 2 partnera. U projektima suradnje koji se planiraju provoditi s partnerima izvan granica EU, prihvatljive su samo aktivnosti koje se odnose na ruralno područje.

3.4. Strateška usklađenost ciljeva s nadređenim dokumentima

LRS	Cilj 1.	Cilj 2.	Cilj 3.	Cilj 4.	Cilj 5.
Županijska razvojna strategija	SC2. Prioritet 2.1. <i>Mjera</i> 2.1.1. Prioritet 2.2. <i>Mjera</i> 2.2.2., Prioritet 2.3. <i>Mjera</i> 2.3.1.	SC1. Prioritet 2.1. Mjera 2.1.2. razvoj Prioritet 2.2. Mjera 2.2.2. Mjera 2.2.3. Mjera 2.2.4.	SC1., Prioritet 1.1. Mjera 1.1.3. SC4. Prioritet 4.1. Mjera 4.1.1. Mjera 4.1.2. Mjera 4.1.3. Prioritet 4.2. <i>Mjera 4.2.1.</i>	SC2. 2.3. Mjera 2.3.2. Mjera 2.3.3. Mjera 2.3.4.	SC3. Prioritet 3.1. Mjera 3.1.3. Prioritet 3.3. <i>Mjera</i> 3.3.1.
Strategija razvoja ljudskih potencijala KZŽ	Cilj 1. <i>Mjera 1.3.</i>	Cilj 3. <i>Mjera 3.1.</i> Mjera 3.3.	Cilj 3. <i>Mjera 3.1.</i> <i>Mjera 3.3.</i>	/	Cilj 3. <i>Mjera 3.1.</i> Mjera 3.3.
PRR RH	P2 P3 P5	P2	P4 P6	P3	P6
Strategija razvoja turizma RH	/	Povećanje atraktivnosti i konkurentnosti hrvatskog turizma Novo zapošljavanje Realizacija novih investicija Razvoj eno i gastro turizma Razvoj ruralnog i planinskog turizma	Povećanje atraktivnosti i konkurentnosti hrvatskog turizma Novo zapošljavanje Realizacija novih investicija Razvoj eno i gastro turizma Razvoj ruralnog i planinskog turizma	/	Povećanje atraktivnosti i konkurentnosti hrvatskog turizma Novo zapošljavanje Razvoj eno i gastro turizma Razvoj ruralnog i planinskog turizma
Strategija razvoja poduzetništva RH	Cilj 1	Cilj 1	/	Cilj 1	/
Master plan razvoja turizma Krapinsko – zagorske županije za razdoblje 2016.-2025.	/	Razvojne smjernice 3.3.1.2. Obiteljski odmor 3. Privatni obiteljski smještaj (farme, kuće, obiteljski apartmani) 3.3.1.3. MICE 5. Incentive ponuda - kušaonice vina, degustacije hrane, prodavaonice lokalnih delikatesa 3.3.1.7. Agroturizam 1. Specijalizacija domaćinstava i sustavna promocija te	Razvojne smjernice 3.3.1.4. Sportski, aktivni i avanturistički turizam 2. Izgradnja, uređenje i održavanje pješačkih, biciklističkih i konjičkih staza 3. Tematizirane i dosljedno označene pješačke, biciklističke i konjičke rute 4. Izgradnja i uređenje sustava vidikovca i odmorišta	/	Razvojne smjernice 3.3.5.2. Ključne strateške smjernice za malo i srednje poduzetništvo 1. potpora razvoju agriturizma u Zagorju, 2. Program edukacije lokalnog stanovništva o mogućnostima pružanja usluga u turizmu, 3. Specijalizacija

		unaprijeđenje kvalitete 2. Brendiranje namirnica zagorskog kraja 3. Seoske farme / domaćinstva s uslugama smještaja i prehrane 4. Organizacija aktivnosti vezane uz seoske aktivnosti 5. Organizacija aktivnosti / radionica vezanih uz proizvodnju hrane 6. Mali seoski ZOO 7. Profesionalni programi edukacije i obrazovanja u segmentu gastronomije i turizma	(na cestovnim rutama, biciklističkim i konjičkim stazama)		gastronomske ponude destinacije, 4. Razvoj komplementarne ponude destinacije
--	--	--	---	--	---

3.5. Opis odabira projekata na razini LAG-a

Procedura odabira projekata detaljno je opisana u **Dodatku 6**, a u ovom poglavlju daje se kratak opis pojedinih faza odabira projekata. Odabir projekata na razini LAG-a definiran je pripadajućim pravilnikom te internim proceduralnim aktima LAG-a, usvojenim od strane Upravnog odbora LAG-a. Procedura odabira projekata sastoji se od:

1. FAZA – DEFINIRANJE OPĆIH UVJETA PRIHVATLJIVOSTI

Opći uvjeti prihvatljivosti odnose se na definiranje strateških prioriteta i tipova operacija u skladu s LRS-om LAG-a Zagorje - Sutla, identificiranje prihvatljivih prijavitelja sukladno raspisu ciljeva, aktivnosti i tipova operacija u LRS-u.

Detaljan opis tipova operacija, prihvatljivih aktivnosti, uvjeta prihvatljivosti, prihvatljivih i neprihvatljivih troškova, prihvatljivih prijavitelja i intenziteta potpore nalazi se u prilogu Dodatak 6.

Odabir projekata mora biti nepristran i transparentan što se osigurava sprječavanjem sukoba interesa.

U slučaju saznanja da se nalazi u sukobu interesa, osoba koja sudjeluje u postupku odabira projekata obvezna je o tome odmah izvijestiti ostale sudionike i nadležno tijelo LAG-a te pisanim putem putem zatražiti izuzimanje iz daljnjeg postupka u vezi s projektom na koji se odnosi potencijalni/utvrđeni sukob interesa. U toj situaciji odabrani LAG izuzima takvu osobu iz daljnjeg postupanja kod predmetnog projekta.

Pitanje sukoba interesa mora biti uključeno u dnevni red sjednica/sastanaka/povjerenstava.

2. FAZA – PRIPREMA DOKUMENTACIJE

Priprema dokumentacije za prikupljanje projekata obuhvaća pripremu tehničke dokumentacije za objavu javnog poziva – tekst natječaja, upute za prijavitelje, prijavne obrasce i popratnu dokumentaciju. Pripremljeni obrasci objavit će se na internetskim stranicama LAG-a te svih članova LAG-a kako bi bili dostupni u elektronskoj verziji svim potencijalnim prijaviteljima.

LAG Natječaj je moguće izmijeniti i/ili dopuniti najkasnije do dana koji prethodi datumu kojim počinje rok za prijavu projekata pri čemu se predmetna izmjena i/ili dupuna objavljuje na mrežnoj stranici LAG-a.

3. FAZA – OBJAVA POZIVA

Poziv se objavljuje sukladno izrađenom Godišnjem akcijskom planu provedbe LRS-a u tekućoj godini. Natječaj za dodjelu sredstava za pojedini Tip operacije raspisuje se samo ukoliko je Agencija za plaćanja na nacionalnoj razini raspisala najmanje jedan natječaj za taj tip operacije. Poziv se objavljuje na internetskim stranicama LAG-a. Tijekom otvorenog poziva nužno je organizirati minimalno 1 infodan za potencijalne prijavitelje s jasnim uputama o ispunjavanju obrazaca, ciljem i svrhom prijave projekata. U fazi objave poziva potrebno je odrediti asministratore za predmetni natječaj koji će zaprimati i odgovarati na pitanja korisnika zaključno do 7 dana prije zatvaranja Poziva. LAG može pomoći u pripremi projekata u vidu edukacija, treninga ili savjetovanja, ali je zabranjeno pisanje projekata, pripremanje natječajne dokumentacije i obrazaca za projekte koji se planiraju prijaviti na LAG natječaj. U interesu jednakog tretmana, odabrani LAG ne može davati prethodno mišljenje vezano uz prihvatljivost nositelja projekta, projekta ili određenih aktivnosti i troškova.

4. FAZA – ZAPRIMANJE, OCJENJIVANJE I ODABIR PROJEKATA

Projektni prijedlozi zaprimaju se putem službene adrese LAG-a Zagorje Sutla na način i u vrijeme kako je definirano Uputama za prijavitelje. Ocjenjivanje projekata vrši se prema unaprijed određenim kriterijima opisanim u poglavlju – Kriteriji za odabir projekata (Dodatak 6). Postupak odabira projekata sastojise od sljedećih faza:

- 1. administrativna kontrola projekata,
- 2. ocjenjivanje projekata od strane Ocjenjivačkog odbora,
- 3. odabir projekata od strane UO LAG-a,
- 4. prigovori na odlukeLAG-a.

Popis projekata koji su odabrani od strane LAG-a biti će objavljeni na mrežnoj stranici LAG-a nakon utvrđivanja rang liste odabranih projekata. Objava će uključivati minimalno sljedeće podatke:

- naziv nositelja projekta;
- naziv projekta i njegov kratak opis;
- intenzitet potpore i iznos javne potpore.

5. FAZA – PODNOŠENJE ODABRANIH PROJEKATA U AGENCIJU ZA PLAĆANJA

Nakon završetka natječaja za pojedini Tip operacije, LAG je dužan u ime i za račun nositelja projekta podnijeti Zahtjev za potporu putem AGRONET-a u roku devedeset (90) dana od dana donošenja odluke na LAG razini. Agencija za plaćanja provodi postupak dodjele potpore temeljem objavljenog natječaja za provedbu LRS. Postupak dodjele potpore ne može trajati duže od devedeset (90) dana od dana zaprimanja potpunog Zahtjeva za potporu, do dana donošenja Odluke o dodjeli sredstava, odnosno Odluke o odbijanju Zahtjeva za potporu.

Ako Agencija za plaćanja utvrdi da je projekt od trenutka odabira promijenjen i/ili su uvjeti po kojima je nositelj projekta ostvario bodove sukladno kriterijima odabira promijenjeni, Agencija za plaćanja ima pravo nositelju projekta odrediti financijsku korekciju i umanjiti potporu ili odbiti zahtjev za potporu, u skladu s propisanim u natječaju za provedbu LRS. Aktivnosti provedbe projekata mogu započeti nakon donošenja odluke o dodjeli sredstava.

3.6. Inovativni i integrirani karakter Strategije

LRS LAG-a Zagorje - Sutla strukturirana je na način da svaki programirani cilj razvoja doprinosi horizontalnim međusektorskim ciljevima - poticanju inovacija na prostoru LAG-a, zaštiti i očuvanju okoliša te prilagodbi i ublažavanju klimatskih promjena. Ova horizontalna pitanja integrirana su u Aktivnosti i Tipove operacija u Strategiji. U tablici u nastavku dana su pojašnjenja integracije horizontalnih pitanja unutar Strategije.

HORIZONTALNI CILJEVI	OBRAZLOŽENJE INTEGRIRANOSTI HORIZONTALNIH CILJEVA UNUTAR CILJEVA LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE
---------------------------------	---

<p>INOVACIJE</p>	<p>Strateški cilj 1 temelji se na nalazima Osnovne analize koji ukazuju na potencijale daljnjeg razvoja voćarstva, vinogradarstva, povrćarstva te stočarstva. Osmišljene aktivnosti u funkciji su proširenja proizvodnih kapaciteta, modernizacije farmi te poboljšanja kvalitete poljoprivrednih proizvoda. Aktivnostima koje su predviđene za postizanje cilja potiče se primjena inovacija u poljoprivrednoj proizvodnji kroz nabavu moderne tehnologije. Nabava moderne tehnologije doprinijet će razvoju konkurentnijeg poljoprivrednog sektora i to kroz uvođenje novih postupaka prerade i čuvanja poljoprivrednih proizvoda. Strateškim ciljem 1 razvoj područja LAG-a usmjerava se na stvaranje konkurentne i održive poljoprivredne proizvodnje a potiču se ulaganja čiji su nositelji mladi poljoprivrednici. Generacijska obnova koja se potiče kroz predviđene aktivnosti pridonosi i stvaranju pozitivnog inovativnog okruženja na poljoprivrednim gospodarstvima, poglavito kroz osmišljavanje novih usluga i djelatnosti, odnosno njihov razvoj i implementaciju u poljoprivrednoj proizvodnji. Strateškim ciljem 2 potiče se razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti na gospodarstvima. Cilj 3 zasnovan je na stvaranju povoljnih uvjeta života u ruralnim sredinama te povećanju ekološke vrijednosti šuma u kontekstu razvoja dodatnih sadržaja unutar samih šuma. Aktivnostima unutar ovog cilja potaknut će se razvoj dodatnih usluga u ruralnim prostorima i izgradnja manje lokalne infrastrukture koja mora biti temeljena na inovativnim pristupima pružanja usluga za lokalno stanovništvo. Kroz projekte koji se planiraju provoditi vrednovat će se inovativan pristup rješavanju lokalnih problema koji predviđaju dugotrajna rješenja. Strateški cilj 4 predviđa okrupnjivanje, odnosno udruživanje poljoprivrednih proizvođača kako bi se olakšao njihov izlazak na tržište, ali i potaknula razmjena informacija, znanja i roba radi stvaranja proizvoda više dodane vrijednosti. Ovakvo okruženje pogodno je za razvijanje inovativnih pristupa vezanih za ulazak na tržište, stvaranje baze kupaca, ali i dostupnost i korištenje zajedničkih resursa (opreme i procesa) te omogućuje primjenu inovacija. Strateški cilj 5 obuhvaća razradu projekata suradnje sa srodnim organizacijama, a predviđena tematska područja suradnje odnose se na razmjenu primjera dobre prakse vezano za inovativne pristupe u rješavanju problema koji se odnose na pristup ranjivih skupina u sektoru poljoprivredne proizvodnje ili istraživanje inovativnih pristupa za osmišljavanje dodatnih nepoljoprivrednih djelatnosti, posebice za žene. Projekti koji će se poticati kroz ostale mjere Strategije moraju osigurati i dokazati primjenu inovacija u tehnološkim procesima kroz modernizaciju poslovanja i primjenu inovativnih rješenja u poslovanju.</p>
<p>OKOLIŠ</p>	<p>Aktivnostima unutar Cilja 1 žele se poticati ulaganja koja se odnose na stvaranje ekološke održivosti poljoprivrednih gospodarstava što znači da se više vrednuju projekti koji u sebi sadrže akcije koje imaju pozitivan utjecaj na okoliš pri čemu se prvenstveno misli na upravljanje otpadom, zaštitu tla, smanjenje štetnog onečišćenja korištenjem zelene tehnologije. Kroz razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti, potiče se pozitivna svijest o zaštiti okoliša te se usmjerava korisnike da u svom poslovanju uvode procese koji pozitivno utječu na okoliš i njeguju bioraznolikost. Zaštita okoliša u okviru Strateškog cilja 3 ogleda se u poticanju izgradnje manje lokalne infrastrukture koja u svojim zahvatima koristi materijale koji nisu štetni za okoliš, prihvatljivi su za ljude i okolinu. Aktivnostima koje se odnose na uspostavu tematskih puteva i staza kroz šume pozornost će se obratiti na korištenje ekološki prihvatljivih materijala, ali i edukaciju stanovništva o potrebi zaštite okoliša i održivom razvoju kao zalag za bolju kvalitetu života narednih generacija. Strateškim ciljem 4, kroz zajednički nastup i povezivanje poljoprivrednih proizvođača, provodit će se aktivnosti jačanja svijesti o</p>

	zaštiti okoliša svih uključenih proizvođača. Udružena proizvodnja ima izravan utjecaj na zaštitu okoliša. Aktivnosti Strateškog cilja 5 opisuju postupke i kriterije dodjele sredstava projektima koji doprinose smanjenju štetnog utjecaja na okoliš te se osiguravaju preduvjeti da projekti koji se financiraju imaju zelenu komponentu u svojim aktivnostima. Kroz aktivnosti će se poticati i promovirati zelena nabava.
PRILAGODBA I UBLAŽAVANJE KLIMATSKIH PROMJENA	Mjerama energetske učinkovitosti, poticanje korištenja OIE te smanjenje emisija metana u stočarskoj proizvodnji koje se predviđaju unutar Cilja 1 doprinosi se ublažavanju negativnih posljedica klimatskih promjena. . Ulaganja u okviru potpore mladim poljoprivrednicima (prvenstveno usmjerenih na restrukturiranje gospodarstva) omogućit će lakšu prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena unutar ruralnog prostora kroz smanjenje emisije štetnih tvari. Poticanje energetske učinkovitosti te uporaba OIE potiče se i kroz aktivnosti Strateškog cilja 2. Kroz razvoj lokalne infrastrukture unutar Cilja 3, prednost se daje opremi i zahvatima koji su otporni na klimatske promjene. Aktivnostima se ne provode zahvati koji bi negativno utjecali na klimatske promjene te je njihov utjecaj neutralan. Zahvati koji se odnose na očuvanje bioraznolikosti šuma imaju pozitivan utjecaj na klimatske promjene budući da se poboljšavaju općekorisne funkcije šuma, a pri tome se koriste i alati za informiranje stanovništva o očuvanju šuma i šumskih zajednica. Stvaranjem proizvođačkih grupa (Strateški cilj 4) potiče se razvoj zajedničke logistike, skladištenja i prijevoza čime se izravno smanjuje emisija ugljičnog dioksida u atmosferu. Strateški cilj 5 osigurava da se kroz razvojne mehanizme potiče provedba projekata koji doprinose smanjenju štetnog utjecaja poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene i dodatno educira stanovništvo o potrebi ublažavanja klimatskih promjena i utjecaju poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene.

Integrirani i višesektorski razvoj područja LAG-a postiže se kroz kombinaciju Tipova operacija koje se planiraju provoditi, a imaju pozitivan međusobni odnos. Konkretno, provedbom pojedinih Aktivnosti pozitivno se utječe na provedbu drugih akcija, odnosno prisutan je pozitivan relacijski indeks. Ciljevima razvoja područja LAG-a povezuju se lokalni proizvođači, udružuju se vertikalno i horizontalno kako bi zajednički nastupili na tržištu. Veća zastupljenost proizvoda na tržištu zahtjeva dodatna ulaganja u podizanje kvalitete i konkurentnosti proizvoda, a za postizanje veće konkurentnosti, potrebno je ulagati u modernizaciju i opremanje proizvodnih pogona uz poštivanje odredbi zaštite okoliša i pozitivnog utjecaja na klimatske promjene. Jačanje kvalitete života u ruralnim područjima postiže se izgradnjom lokalne infrastrukture koja je dostupna većem broju stanovnika LAG-a, osmišljavaju se i provode projekti s istim ciljem, a na ovaj način postiže se atraktivnost područja LAG-a, sprečava depopulacija i osiguravaju bolji uvjeti života.

4. Opis uključenosti dionika u izradu Strategije

Proces izrade LRS-a LAG-a Zagorje - Sutla započeo je u studenom 2015. godine i trajao sve do ožujka 2016. godine, a temeljen je na osnovnim načelima CLLD pristupa koji je korišten u izradi:

Razvoj utemeljen na značajkama lokalnog područja – kroz izrađenu osnovnu analizu područja utvrđene su prilike, prijetnje, snage i slabosti područja koje obuhvaća LAG te su odabrani ciljevi razvoja koji se temelje na maksimiziranju snaga i na otklanjanju slabosti koje se pojavljuju uz korištenje prilika vanjskog okruženja.

Pristup odozdo prema gore – metodologija koja je korištena u izradi LRS-a počiva na uključivanju širokog kruga zainteresiranih dionika u proces izrade i to putem javnih savjetovanja, intervjuja, održavanjem info-dana.

Uspostavljanje lokalnih partnerstva (LAG) – LAG je uspostavljen i funkcionalan te u svom radu poštuje načela LEADER/CLLD pristupa, odluke se donose većinom glasova, postoji zastupljenost svih sektora/predstavnik područja LAG-a te se kontinuirano radi na uspostavljanju daljnjih partnerstva – kako unutar LAG-a tako i izvan granica LAG-a.

Inovativan pristup lokalnom razvoju – ciljevi, aktivnosti i tipovi operacija koji su definirani kroz LRS sadrže inovativne pristupe u razvoju ruralnog područja LAG-a. Aktivnosti podrazumijevaju nabavu tehnologija i mehanizacije koja se primjenjuje u inovativnim proizvodnim procesima, potiču se akcije koje na inovativan način rješavaju lokalne potrebe i animiraju lokalno stanovništvo.

Integrirani i multisektorski pristup – ciljevi i aktivnosti međusobno su integrirani te ostvarenje jednog cilja doprinosi boljem i bržem ostvarenju ostalih ciljeva. Posebno se to ogleda u komplementarnosti cilja 1 te ciljeva 3 i 4, dok je cilj 5 definiran kao krovni cilj kroz koji se odvija cjelokupna administracija aktivnosti unutar LRS-a te osigurava učinkovita provedba planiranih akcija.

Umrežavanje i suradnja – strategijom se potiču aktivnosti umrežavanja – kako na horizontalnoj razini, među pojedinim poljoprivrednim proizvođačima, tako i po vertikalnoj osnovi, povezivanje ponude i potražnje – odnosno proizvođača i kupaca kroz kratke lance opskrbe. Suradnja je usmjerena na oblikovanje i provedbu transnacionalnih i međuteritorijalnih projekata unutar definiranih tematskih područja, a s ciljem povezivanja LAG-ova te stanovništva LAG-a.

Decentralizirana administracija (isporuka projekata preko LAG-ova) – LRS predviđa određena sredstva kojima će financirati projekte sa svog područja. Kriteriji za odabir projekata opisani su u LRS-u, jasno su definirani i u skladu s Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske.

Za potrebu izrade Strategije formirane su **tematske radne skupine** koje su aktivno sudjelovale u svim fazama izrade. Tematske skupine formirane su prema područjima koja su se obrađivala u Osnovnoj analizi, ali i na temelju definiranih ciljeva razvoja. Uspostavljene su ukupno 3 tematske skupine s ukupno 19 članova, predstavnika Upravnog odbora, Skupštine, stručnih službi LAG-a, civilnog, privatnog i javnog sektora. Članovi tematskih skupina (TRS) sudjelovali su u izradi LRS-a temeljem radnih podloga koje su prethodno pripremili stručni suradnici na izradi LRS-a, te su bili uključeni i u pripremu statističkih podloga, prikupljanje informacija te oblikovanje zaključaka Strategije kroz identifikaciju razvojnih problema i potreba te SWOT analize. TRS su aktivno radili na artikulaciji razvojnih ciljeva, aktivnosti i tipova operacija, a temeljem razgovora s dionicima s područja LAG-a. U proces izrade Strategije aktivno su uključeni i **članovi Skupštine i Upravnog odbora** kojima je prezentiran proces izrade Strategije, raspravljalo se o ključnim pitanjima oko definiranja ciljeva razvoja, financijske alokacije, mehanizmima provedbe i administracije LRS-a. Upravni odbor i Skupština potvrđivali su izrađene nacрте pojedinih poglavlja te konačni nacrt LRS-a. **Stručne službe LAG-a** sudjelovale su u izradi Strategije kroz održavanje info-dana vezanih uz informiranje o važnosti LRS-a, uključivanja svih zainteresiranih dionika u pripremu i provedbu LRS-a te kroz prikupljanje projektnih ideja na terenu, a kako bi se mogla procijeniti visina potrebnih financijskih sredstava za provedbu LRS-a te identificirati konkretne akcije koje predstavljaju operativni plan provedbe Strategije. **Lokalni dionici, stanovnici LAG-a, predstavnici privatnog, javnog i civilnog sektora** uključeni su u pripremu LRS-a kroz sudjelovanje na info-danima, putem provedenih javnih savjetovanja, specijaliziranih radionica i kroz odrađene intervjuje prilikom prikupljanja projektnih ideja za formiranje Baze projekata.

Sistematizirani prikaz izrade Strategije s obzirom na sastavna poglavlja, sudionike i korištene metode dan je u nastavku.

TEMA	Aktivnosti i korištene metode	SUDIONI CI
Određivan je sadržaja	6.11.2015. održan je uvodni sastanak vanjskog stručnjaka s Predsjednikom LAG-a, voditeljicom i stručnom suradnicom na kojem je dogovoren hodogram izrade strategije,	17 sudionika

strategije i metoda rada	osnovna poglavlja koja će se obrađivati te su određene metode rada. Određeno je da se u izradi Strategije treba animirati čim više sudionika kako bi se postigla ravnomjerna zastupljenost ključnih dionika razvoja LAG-a te LRS izradio kao provedbeni dokument. 16.11.2015. godine održan je sastanak Upravnog odbora na kojem je vanjski stručnjak prezentirao prijedlog hodograma i istaknule su se glavne teme koje moraju biti jasno navedene u Strategiji – jasna povezanost osnovne analize, SWOT analize i ciljeva razvoja. Ciljevi moraju odražavati inovativne metode kojima se želi podupirati razvoj područja LAG-a.	
Osnovna analiza i SWOT	U razdoblju od 6.11. do prosinca 2015. godine prikupljali su se ulazni podatci za Osnovnu analizu te se izrađivao prvi nacrt analize. Metode koje su korištene u prikupljanju podataka bili su anketni upitnici za gradove/općine/institucije s područja LAG-a, provedeni su intervjui s predstavnicima privatnog, javnog i civilnog sektora kako bi se utvrdilo stvarno stanje i pripremili zaključci i ulazni podatci za SWOT analizu. Prvi nacrt osnovne analize prezentiran je Upravnom odboru 7.12.2015. godine . Svi članovi Upravnog odbora analizu su primili unaprijed za pripremu komentara. Temeljem nalaza SWOT analize na sastanku su se pripremili prijedlozi ciljeva razvoja, a temeljem mjera Programa ruralnog razvoja koje najbolje zadovoljavaju identificirane potrebe LAG-a. Na sjednici Skupštine LAG-a 28.12.2016. godine prezentirane su Osnovna analiza i SWOT analiza . Članovi su iznijeli svoje komentare koji su ugrađeni u analize. Članovi tematskih radnih skupina sudjelovali su izradi analiza kroz prikupljanje dokumentacije i statističkih podloga i intervjua. Nakon izrađene analize, davali su svoje komentare i prijedloge za poboljšanje. Osnovna analiza prošla je javne konzultacije putem internet portala LAG-a Zagorje - Sutla u razdoblju od 25.1. do 15.2.2016. godine. Zaprmljen je jedan komentar koji je ugrađen u Osnovnu analizu. Dodatna radionica za lokalne dionike na temu Što donose lokalne razvojne strategije? održana je 22.01.2016. godine .	60 sudionika
Definiranje vizije razvoja	Vizija razvoja definirana je temeljem dobivenih ulaznih podataka na sastanku Upravnog odbora 7.12.2015. godine . Članice i članovi Upravnog odbora popunili su anketne upitnike u kojima su davali prijedloge temeljenih razvojnih koncepata, načela razvoja LAG-a te prijedloge vizije. Temeljem dobivenih povratnih informacija izrađena su 3 prijedloga vizije koja je dana na glasanje putem online ankete . Izabran je jedan prijedlog koji je uvršten u Strategiju.	25 sudionika
Razrada ciljeva	Sastanci tematskih radnih skupina povezanih s raspisivanjem tematskih ciljeva razvoja održani u 21.12.2015. i 22.1.2016. godine . Članovi tematskih radnih skupina, prema zadanom obrascu, definirali su aktivnosti i tipove operacija za provođenje Strategije razvoja LAG-a. Prema dobivenim povratnim informacijama, vanjski stručnjaci izradili su nacrt ciljeva koji je poslan svim članovima TRS-a na komentare i daljnje prijedloge. Ciljevi, aktivnosti i tipovi operacija predstavljeni su na Upravnom odboru i Skupštini održanoj 25.2.2016. godine kada su i službeno usvojeni.	20 sudionika
Izrada Baze projekata	Baza projekata uspostavljena je kako bi se provela analiza spremnosti lokalnih dionika za provedbu Strategije. Stručne službe LAG-a pripremile su interni akt kojim se uređuje uspostava baza, kriteriji za odabir projekata, način prijave projekata u bazu, upute za prijavitelje i popratne procedure. Poziv za dostavu prijedloga u Bazu projekata otvoren je 16.12.2015. godine i bio je otvoren do 01.02.2016. godine. U sklopu Baze projekata održani su i info dani vezani za prezentaciju LRS-a, ciljeva koji se žele postići, način financiranja projekata te predstavljanje Baze projekata. Održano je ukupno 11 radionica - Kraljevec na Sutli 5.1.2016., Zabok 7.1.2016., Klanjec	167 sudionika

	8.1.2016., Pregrada 8.1.2016., Hum na Sutli 11.1.2016., Krapinske Toplice 12.1.2016., Kumrovec 12.1.2016., Sv. Križ Začretje 13.1.2016., Desinić 14.1.2016., Zagorska Sela 14.1.2016., Tuhelj 15.1.2016. godine. Ukupno su pristigla 174 projektna prijedloga od čega su fazu evaluacije uspješno zadovoljila 134 projektna prijedloga koja su uvrštena u Bazu projekata.	
Izrada akcijskog plana	Akcijski plan izrađen je u koordinaciji s tematskim radnim skupinama i stručnim službama LAG-a , a temeljen je na podacima Baze projekata i povratnim informacijama o spremnosti pojedinih projektnih prijedloga.	20 sudionika
Način praćenja i provedbe LRS-a	Stručne službe LAG-a sudjelovale su u pripremi načina praćenja provedbe LRS-a. Način praćenja definiran je sukladno postavljenim indikatorima provedbe te je osmišljen učinkovit i kvalitetan način provedbe LRS-a, a povezano s obveznim izvještavanjem.	5 sudionika
Financijski okvir provedbe LRS-a	Temeljem izrađenom Akcijskog plana izrađen je Financijski okvir provedbe Strategije kojim se određuju alokacije potrebne za provedbu definiranih ciljeva. Financijski okvir izradile su tematske skupine i stručne službe LAG-a , a pod mentorstvom vanjskog stručnjaka. Komunikacija oko izrade financijskog okvira tekla je elektronskim putem.	20 sudionika

U periodu nakon donošenja LRS kontinuirano su provedeni različiti oblici informiranja i konzultacija s lokalnim dionicima s područja LAG-a. Konzultacije su provedene sektorski i međusektorski. Ukupno su u konzultacijskom procesu do pokretanja 1. Izmjena LRS sudjelovale 132 osobe. Upravni odbor LAG-a Zagorje-Sutla pokrenuo je proces 1. Izmjene LRS 28. rujna 2017. te su time i započele i javne konzultacije koje su trajale do 12. listopada. Informacija o pokretanju 1. Izmjene LRS putem e-maila je poslana na 416 adresa te smo o istom informirali javnost putem web stranice i medija. U tom period održano je i javno predstavljanje 1. Izmjena LRS u Zaboku 9. listopada 2017. godine te su provedene telefonske konzultacije s lokalnim dionicima. Ukupno je 60 osoba direktno sudjelovalo u konzultacijskom procesu. Temeljem cjelokupnog konzultacijskog procesa s lokalnim dionicima Skupština LAG-a Zagorje – Sutla prihvatila je predloženu 1. Izmjenu LRS na elektroničkoj sjednici 16. listopada 2017. godine. Na sjednici je sudjelovalo 69 članova udjelom po sektorima: javni sektor 36%, civilni sektor 38% i gospodarski sektor 26%. Upravni odbor je temeljem Odluke Skupštine donio Odluku o prihvaćanju 1. Izmjena LRS s 10 glasova uz sektorsku zastupljenost: javni sektor 30%, civilni sektor 40% te gospodarski sektor 30%. Proces savjetovanja za 2. Izmjenu LRS započeo je 7. Svibnja te je obuhvatio online obrazac za javni iskaz interesa predstavnika socio-ekonomskih interesa, tri informativne radionice za dionike iz gospodarskog sektora (8.5. Klanjec; 10.5. Pregrada i 17.5. Zabok) i sastanak predstavnika javnog sektora (14.5. Pregrada). Prijedlog 2. Izmjene LRS je objavljen na web stranici te je 2. Izmjena prihvaćena od starne Skupštine i Upravnog odbora 29.5.2018. Ukupno je 28 dionika sudjelovalo u javnom savjetovanju. Detaljnije izvješće nalazi se u **Dodatku 11.**

5. Akcijski plan provedbe

Akcijski plan provedbe Strategije s opisom nositelja aktivnosti, ciljane skupine, financijske alokacije i brojem projekata po godinama prikazan je u **Dodatku 8**, a u nastavku je dan pregled planiranog broja projekata i provedbe kroz strukturirani, sažeti prikaz u gantogramu za razdoblje 2014. – 2020. godina.

CILJ / AKTIVNOST / TIP OPERACIJA UKUPNO kroz LRS		GODIŠNJA ALOKACIJA U % ZA PRIPREMU I PROVEDBU						
		2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
CILJ 1 Promoviranje uspješnog i održivog gospodarstva na području LAG-a								
Broj planiranih projekata	24					16	8	
Planirana alokacija u %	44,49%					26,36%	18,13%	
Planirana alokacija u EUR	405.000					240.000	165.000	
Aktivnost 1.1. Ulaganja u unapređenje i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava								
Broj planiranih projekata	5						5	
Planirana alokacija u %	11,53%						11,53%	
Planirana alokacija u EUR	105.000						105.000	
Tip operacije 1.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava								
Broj planiranih projekata	5						5	
Planirana alokacija u %	11,53%						11,53%	
Planirana alokacija u EUR	105.000						105.000	
Tip operacije 1.1.2. Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš								
Broj planiranih projekata	0					0		
Planirana alokacija u %	0					0		
Planirana alokacija u EUR	0					0		
Tip operacije 1.1.3. Korištenje obnovljivih izvora energije								
Broj planiranih projekata	0						0	
Planirana alokacija u %	0						0	
Planirana alokacija u EUR	0						0	
Aktivnost 1.2. Ulaganje u povećanje preradbenih kapaciteta poljoprivrednih operacija								
Broj planiranih projekata	0					0		

Planirana alokacija u %	0					0		
Planirana alokacija u EUR	0					0		
Tip operacije 1.2.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima								
Broj planiranih projekata	0					0		
Planirana alokacija u %	0					0		
Planirana alokacija u EUR	0					0		
Aktivnost 1.3. Ulaganje u povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava								
Broj planiranih projekata	19					16	3	
Planirana alokacija u %	32,95%					26,36%	6,59%	
Planirana alokacija u EUR	300.000,00					240.000,00	60.000,00	
Tip operacije 1.3.1. Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima								
Broj planiranih projekata	3						3	
Planirana alokacija u %	6,59%						6,59%	
Planirana alokacija u EUR	60.000,00						60.000,00	
Tip operacije 1.3.2. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava								
Broj planiranih projekata	16					16		
Planirana alokacija u %	26,36%					26,36%		
Planirana alokacija u EUR	240.000,00					240.000,00		
CILJ 2 Diversifikacija poljoprivrednih aktivnosti uz inkluzivno ruralno područje								
Broj planiranih projekata	3						3	
Planirana alokacija u %	11,53%						11,53%	
Planirana alokacija u EUR	105.000,00						105.000,00	
Aktivnost 2.1. Ulaganja u razvoj novih i postojećih nepoljoprivrednih usluga								
Broj planiranih projekata	0						0	
Planirana alokacija u %	0						0	
Planirana alokacija u EUR	0						0	
Tip operacije 2.1.1. Potpora ulaganja u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti								
Broj planiranih projekata	0						0	
Planirana alokacija u %	0						0	

Planirana alokacija u EUR	0						0	
Tip operacije 2.1.2. Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima								
Broj planiranih projekata	3						3	
Planirana alokacija u %	11,53%						11,53%	
Planirana alokacija u EUR	105.000,00						105.000,00	
CILJ 3 Podrška održivom razvoju prostora kao temelj života budućih generacija								
Broj planiranih projekata	11					10	1	
Planirana alokacija u %	43,50%					39,55%	3,95%	
Planirana alokacija u EUR	396.000					360.000	36.000	
Aktivnost 3.1. Potpora za lokalnu društvenu infrastrukturu								
Broj planiranih projekata	11					10	1	
Planirana alokacija u %	43,50%					39,55%	3,95%	
Planirana alokacija u EUR	396.000					360.000	36.000	
Tip operacije 3.1.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu								
Broj planiranih projekata	11					10	1	
Planirana alokacija u %	43,50%%					39,55	3,95%	
Planirana alokacija u EUR	396.000					360.000	36.000	
Aktivnost 3.2. Potpora održivom korištenju šuma i razvoj šumske infrastrukture								
Broj planiranih projekata	0					0		
Planirana alokacija u %	0					0		
Planirana alokacija u EUR	0					0		
Tip operacije 3.2.1. Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture								
Broj planiranih projekata	0					0		
Planirana alokacija u %	0					0		
Planirana alokacija u EUR	0					0		
CILJ 4 Jačanje lokalnog tržišta i prepoznatljivosti prostora LAG-a								
Broj planiranih projekata	1							1
Planirana alokacija u %	0,480							0,480

Planirana alokacija u EUR	4.350							4.350
Aktivnost 4.1. Poticanje uspostave proizvođačkih organizacija i grupa (te zadruga)								
Broj planiranih projekata	1							1
Planirana alokacija u %	0,480							0,480
Planirana alokacija u EUR	4.350							4.350
Tip operacije 4.1.1. Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija								
Broj planiranih projekata	1							1
Planirana alokacija u %	0,480							0,480
Planirana alokacija u EUR	4.350							4.350
Aktivnost 4.2. Razvoj kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta kroz suradnju lokalnih proizvođača i njihovih udruženja								
Broj planiranih projekata	0							0
Planirana alokacija u %	0							0
Planirana alokacija u EUR	0							0
Tip operacije 4.2.1. Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta								
Broj planiranih projekata	0							0
Planirana alokacija u %	0							0
Planirana alokacija u EUR	0							0
CILJ 5 - Potpora održivom razvoju lokalnog područja LAG-a								
Aktivnost 5.1. - Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS								
Tip operacije 5.1.1. - Tekući troškovi i animacija								
Planirana alokacija u %	25% od 19.2. + 19.3.				22,92%	25,15%	16,77%	11,71%
Planirana alokacija u EUR	238.966,88				54.780	60.120	40.080	28.000
Aktivnost 5.2. - Umrežavanje i uspostava suradnje sa srodnim organizacijama								
Tip operacije 5.2.1. - Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a								
Broj planiranih projekata	2,00			0	0		2	
Planirana alokacija u %	5% od 19.2.			0	0		100%	
Planirana alokacija u EUR	45.517,50			0	0		45.517,50	

6. Način praćenja i procjene provedbe Strategije

Provedba Strategije temelji se na implementaciji predloženih aktivnosti odnosno tipova operacija unutar zadanih ciljeva razvoja. Kako bi se uspješno mogao pratiti tijek provedbe Strategije, za svaku godinu provedbe izrađuje se Akcijski plan provedbe kojim se usklađuju tipovi operacija i aktivnosti s programskim ciljevima. Osim operativnog sustava provedbe i osmišljavanja alata kojima se funkcionalno i koordinirano provodi Strategija, potrebno je uspostaviti sustav praćenja i izvještavanja koji se temelji na bazi u kojoj se nalaze podaci o ostvarenim rezultatima te na izvještajima koji na sažet i jasan način pružaju informacije o ostvarenim rezultatima. Svrha sustava praćenja i izvještavanja je osigurati dovoljno informacija nositeljima provedbe Strategije kako bi se donijele ocjena o sljedećim ključnim elementima:

- uspješnosti dostizanja postavljenih ciljeva za tekuće razdoblje,
- razlozima za eventualno nedostizanje postavljenih ciljeva te mogućim rješenjima,
- adekvatnosti planiranih resursa (materijalnih, ljudskih, financijskih) za dostizanje planiranih ciljeva, odnosno prijedlozima za eventualnim prenamjenama resursa,
- relevantnosti planiranih prioriteta i mjera s obzirom na eventualne promijenjene okolnosti odnosno temeljem iskustava iz provedbe,
- financijskoj učinkovitosti provedbe mjera.

Iskustvo i istraživanja pokazuju da mnogi strateški planovi nisu implementirani upravo zbog toga što nisu uloženi kvalitetni naponi da bi se oni operacionalizirali. Stoga, kako bi se maksimalno umanjila pojavnost ovog rizika, Strategija propisuje načine provedbe i praćenja. Svake godine izrađuje se akcijski plan koji se odnosi na narednu godinu, a sadrži u sebi prikaz aktivnosti i tipova operacija koje se planiraju provesti, odgovorne osobe i ciljnu skupinu na koju su aktivnosti usmjerene, predviđeni broj projekata te predviđena financijska sredstva za provedbu. Akcijski plan usklađuje se s planom rada LAG-a i s ostalim relevantnim planovima pojedinih dionika. Jednom godišnje izrađuje se Izvješće o provedbi LRS-a koje sadrži:

- **Kvalitativni/opisni dio provedbe LRS-a** – opis aktivnosti koje su se provele, opis dionika koji su bili uključeni, osip provedenih aktivnosti animacije lokalnog stanovništva, opis pripreme projekata suradnje i implementiranih projekata suradnje, opis procesa objave i provedbe natječaja te evaluacije zaprimljenih projekata, opis problema koji su se pojavili prilikom provedbe i implementirana rješenja, preporuke za naredno razdoblje te doprinos zadanim indikatorima. (zadani indikatori praćenja prikazani su u **Dodatku 7**).
- **Kvantitativni/financijski dio provedbe LRS-a** – izvještaj o planiranim i utrošenim sredstvima prema izvorima (vlastita sredstva i javna ulaganja) po aktivnostima i tipovima ulaganja.

Praćenje Strategije provode i organiziraju stručne službe LAG-a, a pregled aktivnosti, dionika i odgovornosti te vremenski okvir za predaju izvješća dan je u sljedećoj tablici.

Aktivnost	Nositelji	Odgovornost	Vremenski tijek	Oblik
Izrada Akcijskog plana	Stručne službe LAG-a	Stručne službe LAG-a, a potvrđuju Upravni odbor i Skupština	U tekućoj godini za narednu godinu, a najkasnije do 31. prosinca tekuće godine	Prema zadanoj formi Akcijskog plana i u skladu s akcijskim planom predstavljanim u Strategiji.
Izrada izvješća o provedbi	Stručne službe LAG-a	Stručne službe LAG-a, a potvrđuju	Najkasnije do 15. Veljače tekuće godine za	Prema zadanom sadržaju izvješća koje sadrži: Opis aktivnosti koje su se provele te usporedba s planiranim aktivnostima

Strategije		Upravni odbor i Skupština	prethodnu godinu	Opis uključenih dionika u provedbu Opis provedenih aktivnosti animacije Opis provedenih natječajna za dodjelu sredstava Broj zaprimljenih projekata i rezultati evaluacije Opis problema koji su se pojavili u godini za koju se priprema izvješće, a odnose se na provedbu LRS-a te primijenjena rješenja Preporuke za provedbu za naredno razdoblje Doprinos zadanim indikatorima Financijsko izvješće
------------	--	------------------------------	------------------	---

6.1. Plan evaluacije Strategije

Evaluacija Strategije podrazumijeva primjenu mehanizama unutarnje i vanjske kontrole i procjene provedbe te upravljanja Strategijom LAG-a, a kako bi se utvrdila razina njezine uspješnosti, odnosno sukladnosti provedbe s iznesenim planom provedbe u samoj Strategiji. Sam proces evaluacije podrazumijeva provjeru zadanih prijelomnih točki definiranih u ovom poglavlju s ciljem izrade izvješća o kvaliteti Strategije, njezinom planiranom izvršavanju ili izradi prijedloga i argumenata za njezinu reviziju.

Ciljevi evaluacije Strategije su:

- Unapređenje sustava upravljanja Strategijom;
- Identifikacija novih mogućnosti financiranja kroz LRS;
- Usklađivanje s nacionalnom politikom i Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske.
- Procjena učinka i utjecaja Strategije na razvoj područja u zadanim vremenskim okvirima (definirano pokazateljima na svim razinama)

Evaluacija provedbe Strategije provodi se na dvije razine:

Unutarnja evaluacija provodi se na godišnjoj razini kroz pripremu Akcijskog plana i sastavljanje izvješća o radu. Ovom vrstom postupka na provedbenoj razini se prati uspješnost realizacije Strategije kroz identificirane indikatore te se daje osvrt na sam proces provedbe s aspekta LAG-a kao upravljačkog tijela.

Vanjska evaluacija predstavlja vanjsko vrednovanje koje provodi neovisni stručnjak, a koristeći metode:

Analiza dokumenta – analiza dokumenta provodi se kako bi se utvrdila njegova usklađenost s nacionalnim programima i nacionalnom politikom ruralnog razvoja. Prilikom analize potrebno je izraditi i analizu stanja područja LAG-a kojom se utvrđuju promjene u odnosu na originalni dokument, a što dovodi do zaključka o potrebi redefiniranja postavljenih ciljeva.

Analiza godišnjih izvješća o provedbi LRS-a – potrebno je analizirati godišnja izvješća kako bi se utvrdio doprinos zadanim indikatorima na razini ciljeva, aktivnosti i tipova operacija, razmotrili izneseni stavovi i zapažanja o postupcima provedbe te identificirani izazovi u provedbi.

Intervjui – nužno je provesti intervjuje sa stručnim službama LAG-a da se ispituju njihovi stavovi o uspostavljenim procedurama upravljanja LRS-om te dobiju povratne informacije o provedbi strategije na razini svake godine. Intervjue je potrebno provesti i s lokalnim dionicima – na ciljanom skupu predstavnika javnog, privatnog i civilnog sektora kako bi se prikupile informacije s terena o dojmu koji ostavlja LRS, aktivnostima LAG-a te njihovom mišljenju o poboljšanju Strategije. Upravni odbor i Skupština također predstavlja ciljnu skupinu od koje je potrebno prikupiti informacije o njihovom viđenju LRS-a i uspješnosti istog.

Anketni upitnici – potrebno je provesti istraživanje (intervjui i fokus grupe s dionicima te posjete samim projektima i ulaganjima) među lokalnim dionicima kako bi se utvrdila potreba za daljnjim

financiranjem, područjima financiranja te osjećajem doprinosa kvaliteti života na području koje obuhvaća LAG.

Izrada preporuka – na temelju prikupljenih ulaznih podataka, vanjski stručnjak mora izraditi evaluacijsko izvješće koje će sadržavati prikaz korištene metodologije, obuhvat ciljne skupine, prikupljene podatke, izvješće o postignuću zadanih indikatora na razini godine i za razdoblje evaluacije, preporuke o potrebi revizije strategije i daljnjeg rada na provedbi LRS-a te osvrt na ljudske kapacitete koji upravljaju provedbom Strategije.

Godišnja izvješća o radu i nalazi eksterne evaluacije objavljuju se javno na stranicama LAG-a Zagorje - Sutla te stranicama uključenih partnera. Potrebno je predvidjeti tematsku sjednicu Upravnog odbora i Skupštine na kojoj će se prezentirati nalazi evaluacije. Nužno je organizirati info-dane za stanovnike LAG-a te ciljne skupine navedene u okviru LRS-a kako bi se prezentirali nalazi provedenog procesa.

Za potrebe provedbe evaluacije potrebno je planirati određena sredstva kako je prikazano u nastavku.

Evalvacija	Unutarnja	Vanjska
Nositelj	Stručne službe LAG-a pripremaju Akcijski plan i godišnje izvješće te prezentiraju Upravnom odboru i Skupštini koja oba dokumenta potvrđuje i usvaja	Vanjski stručnjak
Vremenski tijek	Jednom godišnje	Svake 3 godine
Vrsta troška	Postotak rada stručnih službi na pripremi Akcijskog plana i izvješća o provedbi Organizacija i troškovi Upravnog odbora i Skupštine (osigurati prostor i osvježenje) Administrativni troškovi	Trošak vanjskog stručnjaka – honorar Organizacija info-dana – osiguranje prostora i osvježenja za sudionike Organizacija tematske sjednice Skupštine – prostor i osvježenje za sudionike
Procijenjeni iznos troška	20.000,00 kuna	60.000,00 kuna

U evaluaciji provedbe Strategije potrebno je voditi se identificiranim rizicima u provedbi Strategije koji su navedeni u **Dodatku 9**.

7. Opis sposobnosti provedbe Strategije

7.1. Povijest LAG-a i iskustvo u provedbi projekata

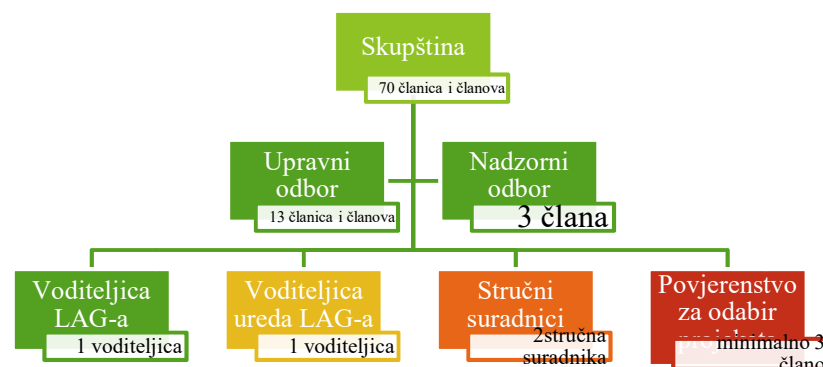
Lokalna akcijska grupa Zagorje - Sutla nastala je spajanjem dva LAG-a na području Krapinsko-zagorske županije – LAG-a Zagorje i LAG-a Sutla. Temeljem članka 13. Zakona o udrugama („Narodne novine“ broj 74/14), Skupština udruge Lokalna akcijska grupa Zagorje na izvanrednoj izbornoj sjednici Skupštine dana 15. srpnja 2015. godine donijela je Statut Lokalne akcijske grupe Zagorje - Sutla, kojim se uređuju pitanja naziva, sjedišta, zastupanja ciljeva i djelatnosti, članstva te prava i obveza članova, tijela udruge, sastav, izbor i opoziv istih te sva važna pitanja za djelatnost i rad Udruge. Cilj osnivanja LAG-a je donošenje i provođenje Lokalne razvojne strategije, djelovanjem u skladu s načelima LEADER programa i CLLD smjernica za integrirani lokalni razvoj u ruralnom području koje obuhvaća LAG. Područja djelovanja sukladno postavljenim ciljevima su: demokratska politička kultura (Obrazovanje za demokratsko građanstvo, volonterstvo (promicanje i razvoj volonterstva, djelatnosti volonterskih centara), promicanje društvene solidarnosti, promicanje dobrog upravljanja, poticanje participativne demokracije, praćenje javnih politika i javno zagovaranje, razvoj civilnog društva, razvoj lokalne zajednice, javno informiranje i mediji), gospodarstvo - socijalno poduzetništvo, promicanje razvoja socijalnog poduzetništva te ostale djelatnosti socijalnog poduzetništva, međunarodna suradnja - razvojna suradnja, obrazovanje, znanost i istraživanje - odgoj i obrazovanje, održivi razvoj - razvoj ruralnih područja, održivi gospodarski razvoj, kultura i umjetnost - kulturna baština. Ciljane skupine na

koje su usmjerene aktivnosti LAG-a su: djeca, opća populacija, građani, opća populacija – lokalna i regionalna samouprava, mali i srednji poduzetnici i obrtnici, mladi, opća populacija, odgojno–obrazovne ustanove, osobe starije životne dobi, osobe u riziku od siromaštva i siromašne osobe, poljoprivrednici i ribari, poslodavci, poslovne organizacije, potrošači, regionalna i lokalna samouprava, ruralno stanovništvo, udruge i građanske inicijative, volonteri, žene, žene poduzetnice, žene ruralnih područja. U svrhu ostvarivanja ciljeva definirane su i djelatnosti LAG-a: provedba LEADER programa i smjernica CLLD; izrada i provedba Lokalne razvojne/CLLD strategije temeljene na načelima održivog razvoja prema LEADER pristupu „odozdo prema gore“; nadzor i vrednovanje provedbe LRS-a; provođenje procjena razvojnih potreba i mogućnosti područja; poticanje uključivanja građana i ostalih zainteresiranih dionika; uspostava i razvoj mreže višestrukih partnerstva na području jedinica lokalne samouprave koje su članice; određivanje prioriteta za razvoj gospodarstva, poljoprivrede, turizma, zaštite prirode i okoliša te drugih djelatnosti u ruralnom prostoru; provođenje posebnih programa za ciljane skupine; briga o jačanju kapaciteta članova; osnivanje i vođenje lokalnih volonterskih centara; savjetodavna i tehnička potpora u pripremi i izradi projektne dokumentacije dionika; praćenje zakonske regulative i obavještanje javnosti u vezi natječaja vezanih uz razvojne mogućnosti; suradnja s obrazovnim institucijama i nadležnim tijelima radi stručnog obrazovanja svojih članova.

LAG Zagorje – Sutla nema iskustva u provedbi projekata izvan mjera LEADER, a razlog je što je LAG Zagorje – Sutla novoosnovan (nastali pripojenjem LAG-ova u srpnju 2015.). Ni jedan LAG koji je postao sastavni dio LAG-a Zagorje – Sutla (LAG Zagorje, LAG Sutla) nije bio certificiran u prošlom programskom razdoblju (2007. – 2013.) te nije provodio projekte kroz mjeru 202 IPARD programa. Iz istog razloga LAG Zagorje - Sutla nema iskustva u provedbi projekata izvan mjere LEADER, a LAG-ovi koji su se spojili bili su aktivni u lokalnoj zajednici te su animirali stanovništvo vezano za otvorene natječaje i mogućnosti realizacije projekata. Konkretnih projekata koji su se provodili nije bilo niti je LAG sudjelovao u provođenju projekata izvan mjere LEADER.

7.2. Ustroj LAG-a Zagorje - Sutla

Lokalna akcijska grupa – LAG ZAGORJE - SUTLA održava Skupštine sukladno Statutu organizacije. Članovi skupštine koju čine predstavnici javnog, civilnog i gospodarskog sektora izabru vodstvo LAG-a – predsjednika, zamjenicu, članove Upravnog odbora te Nadzornog odbora. Organigram LAG-a Zagorje - Sutla prikazan je u nastavku.

Popis članova i članica organizacijskih tijela LAG-a prema njihovoj pripadnosti različitim sektorima nalazi se u prilogu Strategije – **Dodatak 10**.

Opis poslova za zaposlene:

Opis posla voditeljice LAG-a Zagorje – Sutla

- Koordinacija i provedba organizacijskih poslova udruge (godišnji izvještaj, strateška i operativna planiranja, evidencija edukacija zaposlenica)
- Realizacija programskih i strateških ciljeva
- Izrada projektnih prijedloga te implementacija projekata i programa LAG-a
- Praćenje natječaja te prikupljanje financijskih sredstava za redovito funkcioniranje LAG-a
- Koordinacija zaposlenih, volontera/ki i vanjskih suradnika/ca
- Koordinacija i unaprjeđenje suradnje članica LAG-a
- Komunikacija s medijima, partnerima i suradnicima te kreiranje novih partnerskih odnosa
- Osmišljavanje komunikacije s javnošću te promocija LAG-a i javni nastupi
- Praćenje javnih politika na nacionalnoj i europskoj razini vezano uz djelatnost LAG-a

Opis posla za voditeljicu ureda LAG-a Zagorje – Sutla

- Administracija, organizacijski poslovi i drugi uredski poslovi udruge
- Provođenje projekata i programa udruge
- Pisanje i implementacija projekata i programa udruge
- Pomoć pri pisanju projekata i programa članicama LAG-a
- Komunikacija s medijima, partnerima i suradnicima
- Promocija LAG-a i javni nastupi LAG-a Zagorje - Sutla
- Prikupljanje, vođenje i administracija podataka i članstva
- Mentoriranje volontera/ki
- Dnevni poslovi ažuriranja internetske stranice, društvenih mreža i sl.
- Drugi poslovi u skladu sa Statutom i odlukama upravnih i izvršnih tijela LAG-a

Opis posla za stručne suradnike/ce LAG-a Zagorje – Sutla

- Zadužen/a je sukladno svojim specijalističkim znanjima za aktivnosti u okviru programa ili organizacije u cjelini; priprema, koordinira i implementira projekte
- Suraduje s članicama LAG-a na detektiranju potreba i osmišljavanju projekata
- Odgovoran/na je za operativno funkcioniranje podružnice
- Sudjeluje u operativnom i strateškom planiranju te provedbi zadanih ciljeva

7.3. Kapaciteti za provedbu LRS-a

Provedba LRS-a može se pratiti kroz nekoliko međusobno ovisnih radnih paketa u kojem svako tijelo LAG-a ima svoju ulogu. Radni paketi su:

- **Prikupljanje i priprema projekata** – obuhvaća aktivnosti pripreme natječaja i poziva za dostavu projektnih prijedloga, a prema dinamici danoj u Akcijskom planu za svaku godinu i u skladu s dinamikom raspisivanja natječaja na nacionalnoj razini u sklopu Programa ruralnog razvoja, u okviru pripreme projekata podrazumijevaju se radionice za potencijalne prijavitelje koje za cilj imaju upoznati korisnike s uvjetima natječaja te procedurama odabira, ugovaranja i odabira projekata;
- **Odabir projekata** – podrazumijeva administrativnu i kvalitativnu kontrolu pristiglih projektnih prijedloga, ustrojavanje Povjerenstva za odabir te ocjenjivanje projekata od strane Povjerenstva; izradu rang liste ocijenjenih projekata prema ostvarenim bodovima; odabir projekata od strane Upravnog odbora, upućivanje projekta prema nacionalnoj Agenciji za plaćanja te konačni odabir projekata te izdavanje Odluke o odabiru projekata;
- **Provedba projekata** – pretpostavlja kontrolu provedbe projekata na terenu te sukladnost s nacionalnim propisima vezanim za provedbu projekata koji su financirani kroz Program ruralnog razvoja i LRS-a LAG-a Zagorje - Sutla, suradnja s korisnicima kako bi im se olakšala provedba i objasnile provedbene procedure, upravljanje projektima na razini LAG-a kao pružatelja potpore;

- **Animacijske aktivnosti** – odnose se na motiviranje i animiranje lokalne zajednice za uključivanje u aktivnosti LAG-a, ispitivanje stavova o razvojnim prioritetima LAG-a te prikupljanje ideja i prijedloga za daljnje funkcioniranje LAG-a, poticanje na suradnju u radu LAG-a;
- **Aktivnosti suradnje** – uključuju pripremu i provedbu projekata međuteritorijalne i transnacionalne suradnje u tematskim područjima definiranim u ciljevima razvoja LAG-a.

Horizontalni elementi koji su ključni za uspješnu provedbu svakog radnog paketa su administracija i praćenje i evaluacija. Administracija se odnosi na osiguravanje dovoljnog ljudskog kapaciteta za (1) provedbu strategije sukladno definiranim provedbenim okvirom i procedurama te (2) upravljanje projektnim ciklusom projekata koji su predviđeni za financiranje kroz LRS. Određeni ljudski kapaciteti nužni su i za provođenje interne i eskterne evaluacije provedbe LRS-a sukladno postavljenim procedurama u cilju praćenja učinkovitosti i svrsishodnosti LRS-a.

Trenutna organizacijska struktura postavljena je na način da osigurava potrebne kapacitete za provedbu navedenih radnih paketa. Kapaciteti stručnih suradnika i suradnica koje su zaposlene u LAG-u odgovaraju traženom profilu za navedena radna mjesta te su dovoljne za osiguravanje funkcionalnosti i kvalitete provedbe LRS-a. Odgovornosti i zadatci pojedinog tijela LAG-a sukladno definiranim radnim paketima za provedbu LRS-a dani su u nastavku.

RADNI PAKET	ZADUŽENO TIJELO	ODGOVORNOSTI
Prikupljanje i priprema projekata	Stručne službe LAG-a	Priprema dokumentacije za objavu natječaja, organizacija i održavanje info-dana, administriranje Baze projekata sukladno internim pravilnicima
	Upravni odbor	Odobrenje objave natječaja
Odabir projekata	Stručne službe LAG-a	Zaprimanje projekata, provedba administrativne kontrole, priprema projektnih dosjea za ocjenjivanje za Povjerenstvo, administrativna podrška Povjerenstvu za odabir, priprema rang liste projekata, upućivanje prema Upravnom odboru, priprema dokumentacije o odabranim projektima i slanje prema Agenciji za plaćanja
	Upravni odbor	Imenovanje Povjerenstva za odabir projekata, razmatranje i odobravanje projekata prema izrađenoj Rang listi projekata od strane Povjerenstva za odabir
	Povjerenstvo za odabir projekata	Ocjenjivanje pristiglih projekata prema zadanim kriterijima u natječajnoj dokumentaciji, priprema Rang liste projekata
	Nacionalna Agencija za plaćanja	Provjera pristiglih projekata LAG-a, izdavanje Odluke o odabiru te odobravanje zahtjeva za plaćanje
Provedba projekata	Stručne službe LAG-a	Organizacija i provedba radionice za korisnike, provođenje kontrole na terenu, stručna pomoć u provedbi projekata u svojstvu voditelja projekta ispred upravljačkog tijela
Animacijske aktivnosti	Stručne službe LAG-a	Organizacija tematskih radionica i info dana LAG-a, intervjui s lokalnim stanovništvom, organizacija konferencija, specijalizirane edukacije za djelatnike LAG-a kako bi podigli svoje kapacitete i prenijeli znanja i iskustva na lokalnu zajednicu, promoviranje suradnje
Aktivnosti suradnje	Stručne službe LAG-a	Priprema projekata suradnje, upućivanje na odobrenje Povjerenstvu za odabir projekata, provedba projekata suradnje, umrežavanje LAG-a sa strukovnim organizacijama, lokalnim i regionalnim tijelima, drugim LAG-ovima radi prijenosa dobre prakse i primjenu načela razvoja „odozdo prema gore“
	Upravni odbor	Odobrovanje projekata suradnje
Administracija	Stručne službe	Priprema godišnjeg Akcijskog plana provedbe Strategije, priprema izvješća o

	LAG-a	radu LAG-a, priprema plana rada LAG-a za naredno razdoblje, komunikacija s nacionalnom Agencijom za plaćanja, koordinacija članstva LAG-a u strukovnim udruženjima (LEADER mreža)
	Upravni odbor	Odobrovanje Akcijskog plana provedbe LRS-a, godišnjeg izvješća o radu i plana rada
	Skupština	Potvrđivanje godišnjeg izvješća o radu i plana rada
	Nacionalna Agencija za plaćanja	Ocjena i prihvaćanje godišnjeg Akcijskog plana provedbe LRS-a, isplata potrebnih sredstava, monitoring rada LAG-a sukladno nacionalnoj regulativi
Evaluacija i praćenje	Stručne službe LAG-a	Izrada godišnjeg izvješća o provedbi LRS-a prema zadanim parametrima (godišnje)
	Upravni odbor	Odobrovanje godišnjeg izvješća o provedbi LRS-a
	Skupština	Potvrđivanje godišnjeg izvješća o provedbi LRS-a
	Vanjski stručnjak	Provedba vanjskog vrednovanja provedbe LRS-a temeljem zadanih parametara vrednovanja te izrada preporuka za daljnju provedbu (svake tri godine)

7.4. Financijski kapaciteti za provedbu LRS-a

Financijski kapaciteti za provedbu LRS-a temelje se na iskorištavanju sredstava koji su na raspolaganju LAG-u kroz provedbu Podmjere 19.2. Programa ruralnog razvoja – *Provedba operacija unutar CLLD strategije*, Podmjere 19.3. – *Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a*, Podmjere 19.4. – *Tekući troškovi i animacija unutar mjere 19 - Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice*. Dio tekućih troškova planira se podmiriti i kroz redovne prihode (članarine) LAG-a koja se procjenjuje na razini od 140.000,00 kuna godišnje. Ovakva struktura financiranja provedbe LRS-a zadana je s obzirom da se ova Strategija temelji na pristupu jednom fondu kojeg je Republika Hrvatska odabrala kroz Program ruralnog razvoja, a za provedbu projekata pod mjerom LEADER. Troškovi su planirani za provedbu same Strategije, za suradnju te tekuće troškove i animaciju. S obzirom da je ciljana vrijednost bespovratnih potpora koje se žele pružiti kroz LRS procijenjena na **910.350,00 EUR** (ciljani iznos u okviru Podmjere 19.2.), sukladno odredbama Programa ruralnog razvoja, procijenjena vrijednost troškova za projekte suradnje iznosi 5% sredstava osiguranih kroz Podmjeru 19.2. te iznosi **45.517,50 EUR**, a troškovi animacije i promocije te redovni rad LAG-a procjenjuju se na 25% sredstava osiguranih kroz Podmjeru 19.2. i 19.3. te iznose **238.966,88 EUR**. Proračun troškova izrađen je temeljem identifikacije lokalnih potreba sukladno analizi stanja i SWOT analizi te iskazom zainteresiranosti samih korisnika kroz formiranje Baze projekata. U izradi proračuna i potrebnih financijskih kapaciteta vodilo se računa o načelu učinkovitosti dodijeljenih sredstava, svrsishodnosti sredstava te načelu multiplikatora uloženi sredstava. Kod izrade proračuna u obzir su uzeti i identificirani rizici u SWOT analizi (analiza prijatnji) pri čemu je posebna pozornost usmjerena na one Aktivnosti i Tipove operacija za koje nacionalna Agencija za plaćanja u trenutku pripreme LRS-a nije izradila pravilnike za provedbu pojedine mjere, podmjere i tipova aktivnosti. Za takve identificirane Aktivnosti u LRS-u, pri izradi proračuna primijenjeno je pravilo da su ove Aktivnosti za provedbu planirane u kasnijem razdoblju provedbe LRS-a u smanjenom financijskom obujmu u odnosu na ostale Aktivnosti. Ovo pravilo utemeljeno je i na nalazima projekata prijavljenih u okviru Baze projekata koja se formirala kroz postupak izrade LRS-a, a koja je pokazala da za te Aktivnosti postoji ograničeni interes te su sukladno tome alocirana sredstva. LAG Zagorje - Sutla planira dio svojih troškova pokriti i kroz iskorištavanje drugih, alternativnih izvora financiranja putem prijave na otvorene natječaje Zaklade za razvoj civilnog društva, sudjelovanjem u nacionalnim i međunarodnim natjecajima i provedbom projekata kroz te fondove, a za što se planira izraditi poseban Akcijski plan provedbe i identifikacije područja djelovanja, a sukladno izrađenoj Osnovnoj analizi u ovoj Strategiji. Ovi izvori financiranja stoga nisu uključeni u financijski okvir provedbe LRS-a koji je prikazan u sljedećem poglavlju.

8. Financijski plan

U prethodnom poglavlju opisani su stručni kapaciteti potrebni za provedbu LRS-a te je dan okvir potrebnih financijskih sredstava koje je nužno uložiti u ostvarenje zadanih ciljeva i prioriteta razvoja. U narednoj tablici prikazuju se sažeto potrebna sredstva za provedbu pojedinog Cilja, Aktivnosti i Tipa operacija u % od ukupnih sredstava koji se očekuju kroz provedbu Podmjere 19.2. – Provedba operacija unutar CLLD strategije te sredstava za provedbu Cilja 5 koji su proračunati na temelju intenziteta potpore za ove aktivnosti navedene u Programu ruralnog razvoja Republike Hrvatske do 2020. godine.

Tip operacije PRR 2014.-2020.	Tip operacije LRS	Aktivnost LRS	Cilj LRS	% od ukupne alokacije	Ukupna javna potpora (EUR)			
					T.O. (EUR)	Aktivnosti (EUR)	Cilj (EUR)	UKUPNO LRS "Zagorje-Sutla" (EUR)
PRR Podmjera 4.1.1.	Tip operacije 1.1.1. - Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	Aktivnost 1.1. - Ulaganje u unapređenje i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	CILJ 1 - Promoviranje uspješnog i održivog gospodarstva na području LAG-a	44,49%	105.000,00	105.000,00	405.000,00	1.194.834,38
PRR Podmjera 4.1.2.	Tip operacije 1.1.2. - Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš				0			
PRR Podmjera 4.1.3.	Tip operacije 1.1.3. - Korištenje obnovljivih izvora energije				0			
PRR Podmjera 4.2.1.	Tip operacije 1.2.1. - Povećanje dodane vrijednosti				Aktivnost 1.2. - Ulaganje u povećanje			

	poljoprivrednim proizvodima	preradbenih kapaciteta poljoprivrednih operacija					
PRR Podmjera 6.1.	Tip operacije 1.3.1. - Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima	Aktivnost 1.3. - Ulaganje u povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava			60.000,00	300.000,00	
PRR Podmjera 6.3.	Tip operacije 1.3.2. - Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava				240.000,00		
PRR Podmjera 6.2.	Tip operacije 2.1.1. - Potpora ulaganja u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti	Aktivnost 2.1. - Ulaganja u razvoj novih i postojećih nepoljoprivrednih usluga	CILJ 2 - Diversifikacija poljoprivrednih aktivnosti uz inkluzivno ruralno područje	11,53%	0	105.000,00	105.000,00
PRR Podmjera 6.4.	Tip operacije 2.1.2. - Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima				105.000,00		
PRR Podmjera 7.4.	Tip operacije 3.1.1. - Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući	Aktivnost 3.1. - Potpora za lokalnu društvenu infrastrukturu	CILJ 3 - Podrška održivom razvoju prostora kao temelj života budućih generacija	43,50%	396.000,00	396.000,00	396.000,00

	slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu						
PRR Podmjera 8.5.2.	Tip operacije 3.2.1. - Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture	Aktivnost 3.2. - Potpora održivom korištenju šuma i razvoj šumske infrastrukture			0		
PRR Podmjera 9.1.	Tip operacije 4.1.1. - Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	Aktivnost 4.1. - Poticanje uspostave proizvođačkih organizacija i grupa (te zadruga)	CILJ 4 - Jačanje lokalnog tržišta i prepoznatljivosti prostora LAG-a		4.350,00		
PRR Podmjera 16.4.	Tip operacije 4.2.1. - Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta	Aktivnost 4.2. - Razvoj kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta kroz suradnju lokalnih proizvođača i njihovih udruženja		0	0	4.350,00	4.350,00
PRR Podmjera 19.2.	Tip operacije 5.1.1. - Provedba operacija unutar CLLD strategije	Aktivnost 5.1. - Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS-a	CILJ 5 - Potpora održivom razvoju lokalnog područja LAG-a		910.350,00		
PRR Podmjera 19.4.	Tip operacije 5.1.2. - Tekući troškovi i animacija			25% od 19.2.+19.3.	238.966,88		

PRR Podmjera 19.3.	Tip operacije 5.2.1. - Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a	Aktivnost 5.2. - Umrežavanje i uspostava suradnje sa srodnim organizacijama	5% od 19.2.	45.517,50
-----------------------------------	--	--	----------------	------------------

U narednoj tablici je prikazan i financijski plan očekivane realizacije projekata do 2023. godine.

CILJ / AKTIVNOST / TIP OPERACIJA	UKUPNO kroz LRS	GODIŠNJA ALOKACIJA U % ZA PRIPREMU I PROVEDBU									
		20 14	20 15	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
CILJ 1											
Broj planiranih projekata	24					16	8				
Planirana alokacija u %	44,49%					26,36%	18,13%				
Planirana alokacija u EUR	405.000					240.000	165.000,00				
Broj realiziranih projekta							16	5	3		
Realizirani projekti u %							26,36%	11,53%	6,59%		
Realizirani projekti u EUR							240.000	105.000,00	60.000,00		
Aktivnost 1.1.											
Broj planiranih projekata	5						5				
Planirana alokacija u %	11,53%						11,53%				
Planirana alokacija u EUR	105.000,00						105.000,00				
Broj realiziranih projekta								5			
Realizirani projekti u %								11,53%			
Realizirani projekti u EUR								105.000,00			
Tip operacije 1.1.1.											
Broj planiranih projekata	5						5				
Planirana alokacija u %	11,53%						11,53%				
Planirana alokacija u EUR	105.000,00						105.000,00				
Broj realiziranih projekta								5			
Realizirani projekti u %								11,53%			

Realizirani projekti u EUR								105.000,00			
Tip operacije 1.1.2.											
Broj planiranih projekata	0					0					
Planirana alokacija u %	0					0					
Planirana alokacija u EUR	0					0					
Broj realiziranih projekta							0				
Realizirani projekti u %							0				
Realizirani projekti u EUR							0				
Tip operacije 1.1.3.											
Broj planiranih projekata	0					0					
Planirana alokacija u %	0					0					
Planirana alokacija u EUR	0					0					
Broj realiziranih projekta								0			
Realizirani projekti u %								0			
Realizirani projekti u EUR								0			
Aktivnost 1.2.											
Broj planiranih projekata	0					0					
Planirana alokacija u %	0					0					
Planirana alokacija u EUR	0					0					
Broj realiziranih projekta							0				
Realizirani projekti u %							0				
Realizirani projekti u EUR							0				
Tip operacije 1.2.1.											
Broj planiranih projekata	0					0					
Planirana alokacija u %	0					0					
Planirana alokacija u EUR	0					0					
Broj realiziranih projekta							0				
Realizirani projekti u %							0				
Realizirani projekti u EUR							0				
Aktivnost 1.3.											
Broj planiranih projekata	19					16	3				

Planirana alokacija u %	32,95%					26,36%	6,59%				
Planirana alokacija u EUR	300.000,00					240.000,00	60.000,00				
Broj realiziranih projekta							16		3		
Realizirani projekti u %							26,36%		6,59%		
Realizirani projekti u EUR							240.000,00		60.000,00		
Tip operacije 1.3.1.											
Broj planiranih projekata	3						3				
Planirana alokacija u %	6,59%						6,59%				
Planirana alokacija u EUR	60.000,00						60.000,00				
Broj realiziranih projekta									3		
Realizirani projekti u %									6,59%		
Realizirani projekti u EUR									60.000,00		
Tip operacije 1.3.2.											
Broj planiranih projekata	16					16					
Planirana alokacija u %	26,36%					26,36%					
Planirana alokacija u EUR	240.000,00					240.000,00					
Broj realiziranih projekta							16				
Realizirani projekti u %							26,36%				
Realizirani projekti u EUR							240.000,00				
CILJ 2											
Broj planiranih projekata	3						3				
Broj planiranih projekata	11,53%						11,53%				
Planirana alokacija u %	105.000						105.000				
Planirana alokacija u EUR									3		
Broj realiziranih projekta									11,53%		
Realizirani projekti u %									105.000		
Aktivnost 2.1.											
Broj planiranih projekata	3						3				
Planirana alokacija u %	11,53%						11,53%				
Planirana alokacija u EUR	105.000						105.000				
Broj realiziranih projekta									3		

Realizirani projekti u %									11,53%		
Realizirani projekti u EUR									105.000		
Tip operacije 2.1.1.											
Broj planiranih projekata	0						0				
Planirana alokacija u %	0						0				
Planirana alokacija u EUR	0						0				
Broj realiziranih projekta									0		
Realizirani projekti u %									0		
Realizirani projekti u EUR									0		
Tip operacije 2.1.2.											
Broj planiranih projekata	3						3				
Planirana alokacija u %	11,53%						11,53%				
Planirana alokacija u EUR	105.000						105.000				
Broj realiziranih projekta									3		
Realizirani projekti u %									11,53%		
Realizirani projekti u EUR									105.000		
CILJ 3											
Broj planiranih projekata	11					10	1				
Planirana alokacija u %	43,50%					39,55%	3,95%				
Planirana alokacija u EUR	396.000,00					360.000,00	36.000,0				
Broj realiziranih projekta							10	1			
Realizirani projekti u %							39,55%	3,95%			
Realizirani projekti u EUR							360.000,00	36.000,0			
Aktivnost 3.1.											
Broj planiranih projekata	11					10	1				
Planirana alokacija u %	43,50%					39,55%	3,95%				
Planirana alokacija u EUR	396.000,00					360.000,00	36.000,0				
Broj realiziranih projekta							10	1			
Realizirani projekti u %							39,55%	3,95%			
Realizirani projekti u EUR							360.000,00	36.000,0			
Tip operacije 3.1.1.											
Broj planiranih projekata	11					10	1				

Planirana alokacija u %	43,50%					39,55%	3,95%				
Planirana alokacija u EUR	396.00,00					360.000,00	36.000,0				
Broj realiziranih projekta							10	1			
Realizirani projekti u %							39,55%	3,95%			
Realizirani projekti u EUR							360.000,00	36.000,0			
Aktivnost 3.2.											
Broj planiranih projekata	0					0					
Planirana alokacija u %	0					0					
Planirana alokacija u EUR	0					0					
Broj realiziranih projekta								0			
Realizirani projekti u %								0			
Realizirani projekti u EUR								0			
Tip operacije 3.2.1.											
Broj planiranih projekata	0					0					
Planirana alokacija u %	0					0					
Planirana alokacija u EUR	0					0					
Broj realiziranih projekta								0			
Realizirani projekti u %								0			
Realizirani projekti u EUR								0			
CILJ 4											
Broj planiranih projekata	1							1			
Planirana alokacija u %	0,48							0,48			
Planirana alokacija u EUR	4350							4350			
Broj realiziranih projekta									1		
Realizirani projekti u %									0,48		
Realizirani projekti u EUR									4350		
Aktivnost 4.1.											
Broj planiranih projekata	1							1			
Planirana alokacija u %	0,48							0,48			
Planirana alokacija u EUR	4350							4350			
Broj realiziranih projekta									1		

Realizirani projekti u %									0,48		
Realizirani projekti u EUR									4350		
Tip operacije 4.1.1.											
Broj planiranih projekata	0								0		
Planirana alokacija u %	0								0		
Planirana alokacija u EUR	0								0		
Broj realiziranih projekta									0		
Realizirani projekti u %									0		
Realizirani projekti u EUR									0		
Aktivnost 4.2.											
Broj planiranih projekata	0								0		
Planirana alokacija u %	0								0		
Planirana alokacija u EUR	0								0		
Broj realiziranih projekta									0		
Realizirani projekti u %									0		
Realizirani projekti u EUR									0		
Tip operacije 4.2.1.											
Broj planiranih projekata	0								0		
Planirana alokacija u %	0								0		
Planirana alokacija u EUR	0								0		
Broj realiziranih projekta									0		
Realizirani projekti u %									0		
Realizirani projekti u EUR									0		

*S obzirom da za 2014. i 2015. godinu nisu ostvarena sredstva kroz Podmjeru 19.2. Programa ruralnog razvoja RH, a LAG nije imao dovoljno vlastitih sredstava kroz redovne prihode, alokacija za ove godine iznosi 0%.

Za tekuće troškove i animaciju predviđa se ukupna alokacija od 25% sredstava ostvarenih kroz javne izdatke za provedbu LRS-a u promatranim godinama što iznosi ukupno 238.966,88EUR za razdoblje 2014. – 2020. godina. Raspodjela po godinama za Tip operacija 5.1.2. prikazana je u nastavku. Kod tekućih troškova u kalkulaciju je potrebno uračunati primjenu pravila n + 3 za projekte koji se financiraju sredstvima EU fondova te je potrebno računati na pokriće troškov a za animaciju i tekuće troškove za 2021., 2022. i 2023. godinu što će se regulirati godišnjim akcijskim planom.

CILJ 5 - Potpora održivom razvoju lokalnog područja LAG-a**Aktivnost 5.1. - Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS****Tip operacije 5.1.2. - Tekući troškovi i animacija****

	UKUPNO LRS	2014	2015	2016	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Planirana alokacija u %	25% od 19.2. + 19.3.				22,92%	25,15%	16,77%	11,71%			
Planirana alokacija u EUR	238.966,88				54.780	60.120	40.080	28.000			
Realizirani projekti u %								0	11.71%	11,74%	0
Realizirani projekti u EUR								0	28.000	27.986,88	0

** S obzirom da za 2014. i 2015. godinu nisu ostvarena sredstva kroz Podmjeru 19.2. Programa ruralnog razvoja RH, a LAG nije imao dovoljno vlastitih sredstava kroz redovne prihode, alokacija za ove godine iznosi 0%.

Za pripremu i provedbu projekata suradnje predviđa se alokacija od 5% sredstava ostvarenih kroz javne izdatke za provedbu LRS-a u razdoblju 2014. – 2020. godine što iznosi ukupno 45.517,50 EUR. Alokacija po godinama za Tip operacije 5.2.1. prikazana je u nastavku.

Aktivnost 5.2. - Umrežavanje i uspostava suradnje sa srodnim organizacijama**Tip operacije 5.2.1. - Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a**

	UKUPNO LRS	2014	2015	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021	2022	2023
Broj planiranih projekata	2,00			0	0		2				
Planirana alokacija u %	5% od 19.2.			0	0	5,85%	100%				
Planirana alokacija u EUR	45.517,50			0	0		45.517,50				
Broj realiziranih projekta						0			2		
Realizirani projekti u %						0			100%		
Realizirani projekti u EUR						0			45.517,50		

** S obzirom da za 2014. i 2015. godinu nisu ostvarena sredstva kroz Podmjeru 19.2. Programa ruralnog razvoja RH, a LAG nije imao dovoljno vlastitih sredstava kroz redovne prihode, alokacija za ove godine iznosi 0%.